

BYROM OG GATEROM

TEMAHEFTE **BJØRVIKA** / 2007

Bjørvika Infrastruktur A/S

2. revision	20.03.07	Gehl Architects Bjørbeek & Lindheim	LS & LJJ JB & LL	Div. revisioner og tilføjelse af kapitel om gater
3. revision	nov. 2007	Gehl Architects	LJJ	Ny forside, tekst revision, opdatering illustrationer
REV.	DATO	UDARBEJDET / REVIDERET	SIGNATUR	REVISIONSOMFANG

Konsulenter

Gehl Architects Aps
Gl. Kongevej 1, 4 tv
1610 København V
Danmark

GEHL ARCHITECTS
URBAN QUALITY CONSULTANTS, COPENHAGEN

Partner: Helle Søholt, Arkitekt MAA
Prosjektordinator: Lin Skaufel, Arkitekt MAA
Prosjekt arkitekt: Louise Grassov, Arkitekt MAA
Prosjekt arkitekt: Ulrik S. Nielsen, Arkitekt MAA
Prosjekt arkitekt: Lærke Jul Larsen, Arkitekt MAA

&

SLA A/S
Værkstedsmagasinet
Refshalegade A153
1432 København K
Danmark

&

Bjørbeek & Lindheim AS
Landskapsarkitekter MNLA
Sagveien 23a
0459 OSLO

Bjørbeek & Lindheim AS
Landskapsarkitekter MNLA

Partner: Jostein Bjørbeek, Landskapsarkitekt MNLA
Prosjekt arkitekt: Line Løvstad, Landskapsarkitekt MNLA

&

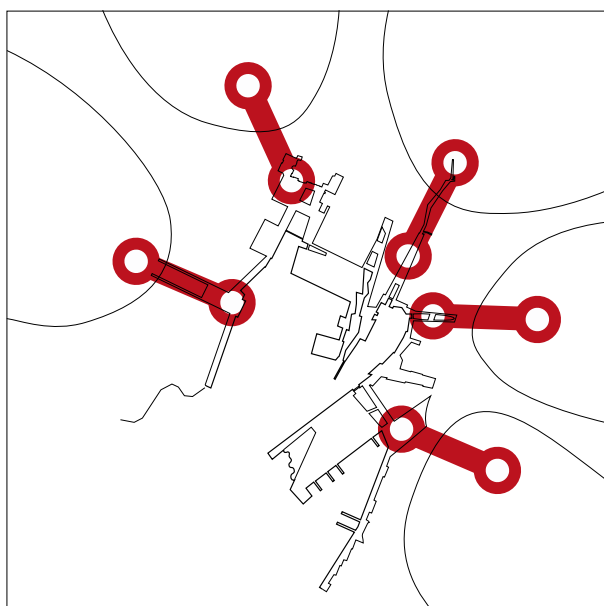
Belysningsrådgivere:
Hansen og Henneberg A/S
Vibevej 20
2400 København NV

Partner: Allan Ruberg

FORORD

Som vedlegg til reguleringsplanen for Bjørvika – Bispevika – Lohavn ble det utarbeidet Designhåndbok. Designhåndboken videreutvikler de kvalitetskrav som er stilt i reguleringsbestemmelsene til utforming av bydelen og dens by- og gaterom. Det ble dessuten forutsatt at det skulle utarbeides temahefter som utdyper de hovedtemaer Designhåndboken behandler. Grunneiernes felles utviklingsselskap Bjørvika Utvikling AS med sitt datterselskap Bjørvika Infrastruktur AS, har fått ansvaret for utarbeidelsen av temaheftene, så vel som videreutvikling av Designhåndboken.

Allmenningene i Bjørvika 'lænker' til de omgivende bydele.
Se også illustration 'Avgrensning af Bjørvika'

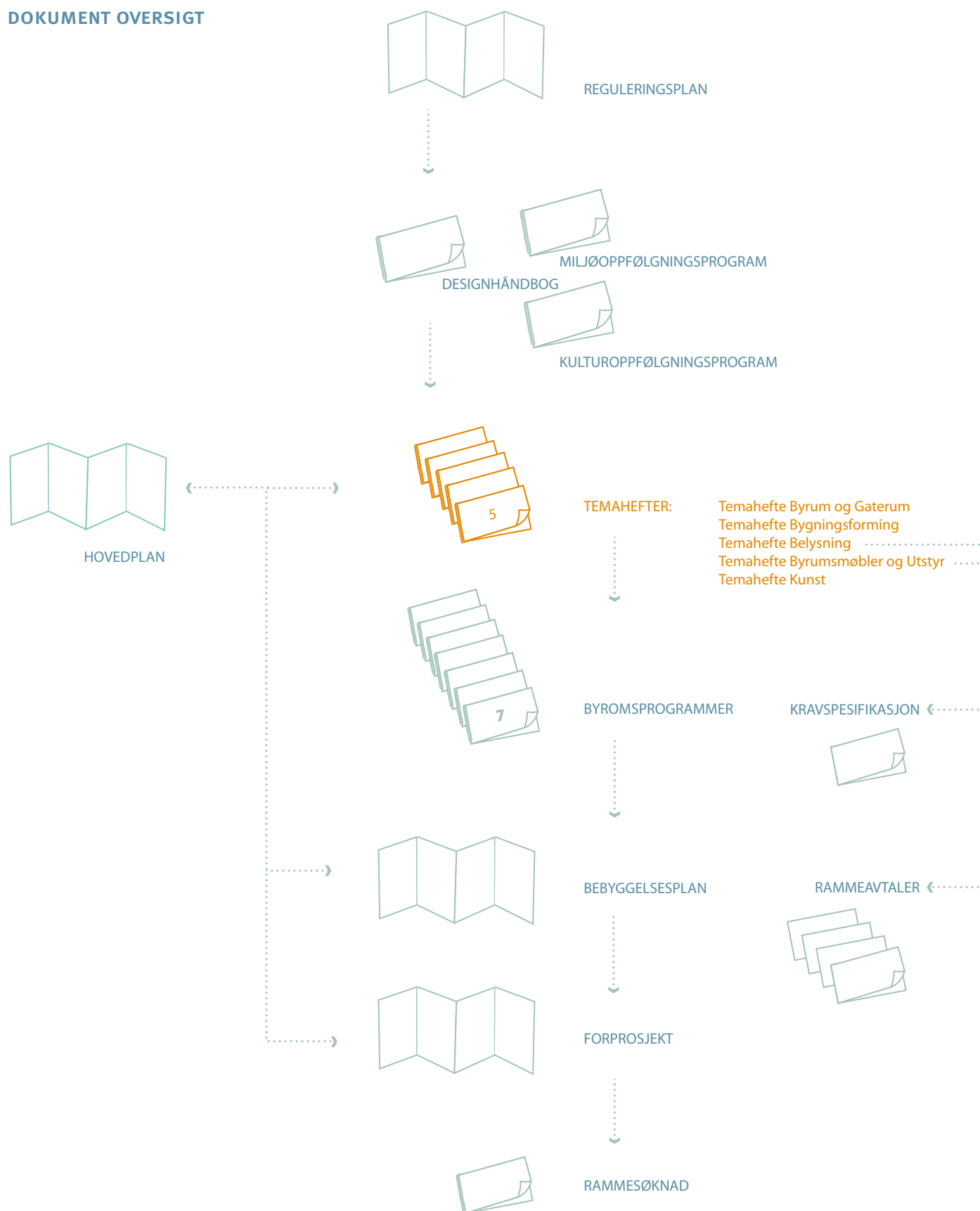
Det foreliggende temaheftet om byrom og gaterom inngår i en serie som alle har det til felles at de skal være til hjelp og inspirasjon for utviklere og arkitekter. Heftet tar for seg formingsprinsipper som gjelder alle typer by- og gaterom og omtaler hovedtrekk i utformingen av allmenninger, havnepromenade og gaterom.

I Bjørvika er det lagt til grunn en ambisjon om at byrommene skal gi føringer til og påvirke utformingen av den omkringliggende bebyggelse. Byrommene planlegges samtidig med eller i forkant av bebyggelsen og opparbeides, når det enkelte byrom får tosidig bebyggelse (ref. reg. best). Dette temaheftet redegjør for de ambisjoner som er lagt til grunn for utforming av Bjørvikas offentlige byrom, og diskuterer prinsipper og strategier for å oppnå gode byrom. Dette belyses både ved hjelp av illustrasjoner og skisser, samt av en rekke vellykkede internasjonale eksempler. Disse er dels ment som forbilder og dels som inspirasjon.

Hensikten med temaheftet er å inspirere alle dem som deltar i den omfattende prosessen som utforming av byrom er. Heftet henvender seg ikke bare til arkitekter og landskapsarkitekter, men vel så mye til byggherrer og entreprenører for de bygninger som utgjør byrommenes vegger samt alle som deltar i kvalitetssikringen av prosjektene.

Heftet bør sees i sammenheng med temaheftene "Bygning", "Byromsmøbler og utstyr", "Belysning" og "Kunst".

DOKUMENT OVERSICHT

INDHOLD

FORORD		03
BYRUM I BJØRVIKA	KONKURRENCEN 'BYRUM I BJØRVIKA'	06
	AVGRENSNING AF BJØRVIKA	08
	BRUGERGRUPPER	010
	KVALITETSKRAV	011
	UNIVERSEL UDFORMNING	012
STRATEGIER FOR BJØRVIKA		014
	LIV	016
	TERRÆN	018
	KANT	021
	BELYSNING	022
	BEPLANTNING	023
STRATEGIER FOR BJØRVIKA BYRUM		024
	HAVNEPROMENADEN	026
	FESTNINGSALLMENNINGEN	028
	OPERAALLMENNINGEN	030
	AKERSELVA	032
	STATIONSALLMENNINGEN	034
	BISPEKILEN	036
	KONGSBAKKEN	038
	LOALLMENNINGEN	039
	GATER	040
	LITTERATURLISTE	048

RESULTAT AF KONKURRENCEN

Illustration fra konkurrence forslaget 'Nyt byliv'
- SLA & Gehl Architects

Illustration fra konkurrence forslaget 'Nyt byliv'
- SLA & Gehl Architects

KONKURRANSEN 'BYROM I BJØRVIKA'

Oslo kommune ved Plan- og bygningsetaten og Bjørvika Utvikling AS inviterte sommeren 2004 til åpen idé- og projektkonkurranse om overordnet konsept og helhet for Bjørvikas viktigste byrom, samt nærmere utforming av Stasjonsallmenningen. Bakgrunnen for å avholde konkurransen er det høye ambisjonsnivå som er lagt for byrommene. Begrunnelsen for å avholde den så tidlig i Bjørvikas utviklingsprosess er den betydning byrommene er tillagt som helhets- og identitetsskapende elementer, samt ønsket om en suksessiv ferdigstilling av bydelen.

LIV

TERRÆN

KANT

= BYRUM

Illustration fra konkurrence forslaget 'Nyt byliv'
- SLA & Gehl Architects

ANDRE FORSLAG TIL 'BYROM I BJØRVIKA' >>

Konkurrencens jury skrev iøvrigt:
'Juryen vil også spesielt fremheve utkast nr.9 'Bjørvika nå!' som et verdifullt bidrag mht. gjennomføringsstrategier og offensiv kulturprofil, samt et spennende innspill til utforming av Stasjonsallmenningen.'

KONKURRANSERESULTATET - DESEMBER 2004

Juryens anbefaling var som følger:

"Juryen anbefaler at utkast nr. 7 "Nyt byliv" legges til grunn for det videre arbeidet med utviklingen av byrom i Bjørvika. Utkastet preges av et storslått grep der forslaget om et felles materialvalg og en avansert formal tilnærming over det meste av arealet som sammenbindende element, er et overbevisende og avgjørende arkitektonisk og byplanmessig grep som juryen slutter seg til. Gjennomgående formsterke og estetiske helhetlige løsninger gir plass til opplevelser og sosialt liv. Løsningen av Stasjonsallmenningen er forbilledlig, der sekskantede elementer satt sammen til gridsystemer med flater i ulik vinkel gjør at høydeforskjellen overvinnes av alle brukergrupper, også de med rullestol, barnevogn, sykkel osv. Juryen er av den oppfatning at "Nyt Byliv" har potensiale til å bidra til å gi Bjørvika sin egen særegne identitet allerede tidlig i utbyggingsperioden."

Juryens innstilling var enstemmig.

Konkurransens Styringsgruppe, med representanter fra innbydne, har bl. a. følgende innstilling:

"Styringsgruppen stiller seg bak juryens rapport og slutter seg til juryens anbefaling om at "Nyt byliv" legges til grunn for det videre helhetlige plan- og prosjekteringsarbeidet med utviklingen i Bjørvikas byrom.

Videre anbefaler styringsgruppen at vinnerutkastet utvikles i tråd med juryens anmerkninger og anbefalinger og at konseptet verifiseres med tanke på gode estetiske, funksjonelle og økonomiske løsninger som kan legges til grunn for utarbeidelse av temahefter og en helhetsplan for byrommene."

(Se iøvrigt 'Styringsgruppens rapport')

Illustration fra konkurrence forslaget 'Bjørvika nå!'
- Narud Stokke Wiig Arkitekter og Planleggere AS

AVGRENSNING AF BJØRVIKA

01. Festning / 02. Kvadraturen / 03. Centrum / 04. Tøyen / 05. Grønland / 06. Gamlebyen / 07. Ekeberg / 08. Sentralstation

BJØRVIKAS AVGRENSNING

Bjørvika blir en egen bydel i hovedstaden. Når det er tale om at bydelen skal ha sin egen identitet, vil det også være naturlig å angi bydelens grenser. Det tas utgangspunkt i reguleringsplanen for Bjørvika, men noen tilpasninger gjøres. Grenseoppgangen gjøres i bydelens randsoner mot nabobydelene.

Grensene for bydelen har praktiske formål ved at identitetsgivende elementer som fortaus- og plassbelegning, gatemøblering og gatebelysning vil bli plassert i forhold til grensene. Kantstein langs gatene og asfaltbelegning på kjørefeltene i gata løper gjennom byen og er en del av fellesuttrykket for gatene i byen. Bydelen Bjørvika vil markere seg med ny bebyggelse med moderne arkitektonisk uttrykk mot nabobydelene Kvadraturen og Gamle Oslo.

GRENSE MOT FJORDEN

De tre vikene Bjørvika, Bispevika og Lohavn gir utgangspunkt for avgrensning av bydelen. De bindes sammen av Havnepromenaden. Langs sjøen går bydelen fra og med Festningsallmenningen i sørvest til avslutningen av bebyggelsen langs Grønlikaia kaifront mot sørøst.

GRENSE MOT VEST

I vest ligger Operaen som et signalbygg for bydelen; - det visuelle influensområdet til Operaen vil påvirke bydelsgrensen og en finner grensen i møtet med bebyggelsen i Kvadraturen. Festningsallmenningen fra sjøkanten til Skippergatas forlengelse defineres innenfor Bjørvika og danner grensen mot sørvest. Langkaigata ligger langs kaifronten; - begge sider av gata frem til Opera-allmenningen ligger i Bjørvika. Opera-allmenningens nordvestre del med Palehaven og overgang til Jernbanetorget ligger i overgangssonen til bydelen Sentrum / Kvadraturen. Grensen for møblerings-, belegnings- og belysningprogram vil avhenge av utvikling av plassprosjektet for området.

GRENSE MOT NORD

Vest for Akerselva går grensen langs nordre fasadeliv langs Hotell Opera, passasjen opp til Jernbanens forplass og arealene langs jernbaneperrongene mot nord. Grensen øst for Akerselva følger langs sporområdet på nordsiden av Sporgata frem til og med Østre tangent samsvarende med reguleringsplanens grenser. De tre broene over Sporområdet - Nylandsveien, gangbrua i Stasjonsallmenningen og brua i Østre tverrakse -, er markante overgangselementer og bydelen grenser inn til deres søndre landkar. Utbyggingsområdet nord for Bispegata frem til Barokkhagen ligger i bydelen.

GRENSE MOT ØST

Bispegata frem til krysset med Oslogate i øst ligger i bydelen Bjørvika. Middelalderparken ligger midt mellom Bjørvika og Gamle Oslo og danner overgang mellom bydelene. Sørenggata blir derfor et tydelig skille mellom bydelene hvor gatebelysningen i Bjørvika trekkes frem til vestre landkar på brua over jernbanesporene bort til Ekebergskråningen. Grønligata følger Ekebergskråningen videre sørover ut av bydelen; - grensen for Bjørvika går bort til Grønligata.

GRENSE MOT SØR

Grønlikaia har en klar avslutning med bebyggelse mot sør, tilsvarende reguleringsplanens grense. Dette er grensen for Bjørvika mot sør.

MENNESKETS SANSER

Kendskab til menneskets sanser og hvorledes vi relaterer til vores omgivelser er afgørende for den måde vi dimensionerer og udformer vores uderum. Ved at tage udgangspunkt i en række simple retningslinier kan en oplevelse af kvalitet, der ikke bare relaterer til materialer og design, opnås. Et rigtig godt byrum kan altid kendes på, at mange vælger at afbryde deres gøremål eller gå tur for at standse op, slå sig ned, nyde tilværelsen, byrummet og de andre mennesker.

BRUGERGRUPPER

Det vil i planlægningen af et byrum være vigtigt at fokusere på de grupper der forventes at bruge byrummet, hvem kommer dagligt og hvem skal inviteres? Særligt vigtigt bliver det at fokusere på gruppen af byrumsbesøgende der kommer for rekreation og leg. Folk der kommer fordi der er dejligt. Skal byrummet blive livligt og velbesøgt er det denne brugergruppe, der skal sikres gode vilkår. Dvs. at byrummets karakter må være særdeles tiltrækkende. Inden for denne gruppe kan fokuseres på børn, unge samt voksne og ældre, og byrummet kan udformes efter de forskellige gruppers behov. Bliver byrummet virkelig attraktivt kan gruppen af byrumsbesøgende på de almindelige dage med pænt vejr forventes at udgøre langt den største andel af rummets besøgende.

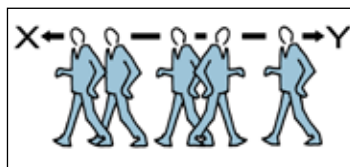
HVILKE PERSONER KAN VENTES AT BRUGE BYRUMMET?

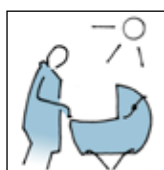
1. **Den faste garnison:**
Folk der bor og arbejder på stedet.

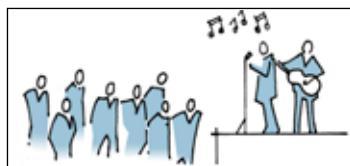
2. **Studerende/Gæster/Kunder:**
Folk der kommer for at besøge områdets funktioner.

3. **Fodgængere i transit:**
Folk der går igennem området.

4. **Byrums besøgende:**
Folk der besøger byrummet pga. dets høje kvalitet - til rekreation/ fornøjelse/ motion mv.

5. **Begivenhedsbesøgende:**
Folk der kommer til særlige begivenheder, der foregår i byrummet (Koncerter, markedsdage mv.).

GODE BYRUM

Gode betingelser for gåtrafikken og livet til fods samt muligheden for ophold, pauser og oplevelser er nøglen til etablering af attraktive og levende byrum. Nedenfor er opstillet en række kvalitetskrav der vejledende kan benyttes ved tilrettelæggelsen af nye byrum. For at opnå et »100%« sted, dvs. et sted der kombinerer alle eller næsten alle væsentlige kvaliteter for menneskers komfort og fornøjelse, bør flertallet af de nedennævnte punkter være opfyldt.

FODGÆNGERLANDSKABETS KVALITETER - 12 KVALITETSKRITERIER

BESKYTTELSE	BESKYTTELSE MOD TRAFIK OG ULYKKER • Oplevelse af tryghed i relation til trafik, så hverken børn, forældre eller ældre behøver at være bekymrede, når de færdes på stedet	BESKYTTELSE MOD KRIMINALITET OG VOLD – OPLEVELSE AF TRYGHED • Levende byrum • Funktioner der overlapper dag/nat • God belysning	BESKYTTELSE MOD UBEHAGELIGE SANSEPÅVIRKNINGER • Vind/træk • Regn/sne • Kulde • Forurening • Støv, blanding, støj	
	MULIGHED FOR AT GÅ • Plads til at gå komfortabelt • Interessante facader at gå langs • Gode overflader • Ingen forhindringer • Adgang for alle – ramper, elevatorer m.v.	MULIGHED FOR AT STÅ/OPHOLD • Opholdszoner/kanteffekt • Støttesteder at stå ved • Facader med gode detaljer, der inviterer til ophold	MULIGHED FOR AT SIDDE • Siddezoner med mange fordele: udsigt, sol, mennesker at se på • Gode siddesteder • Gode sidde møbler • Godt lokalt klima	
	MULIGHED FOR AT SE • Rimelige se-afstande • Uhindrede kig • Interessante kig • Belysning (til aften/nat)	MULIGHED FOR AT TALE OG HØRE • Lavt støjniveau • Samtalevenlige siddearrangementer	MULIGHED FOR UDFOLDELSE/AKTIVITETER • Invitation til fysisk aktivitet, motion, leg og underholdning • Dag og nat • Sommer og vinter	
HERLIGHED	SKALA • Dimensionering af bygninger og rum i menneskelig skala	MULIGHED FOR AT NYDE DET GODE VEJR • Sol/skygge • Varme/kølighed • Læ/brise	ÆSTETISKE KVALiteter/POSITIVE SANSEINDTRYK • Godt design og gode detaljer • Smukke udsigter • Gode materialer • Træer, planter, vand	

Eksempel: Niveauforskelle bør tilpasse alle brugergrupper på en elegant og integreret måde - som her hvor rampe og trin fremstår som et samlet hele.

INVITERE ALLE BRUGERGRUPPER

Universel udformning handler om at sikre ligeværdig tilgængelighed for alle. I en ny bydel som Bjørvika findes alle forudsætninger for at være fremsynede og medtænke universel tilgængelighed fra starten. I Bjørvika skal alle brugergrupper have adgang til og kunne færdes i offentlige rum og bygninger uden stigmatiserende særordninger.

Visionen for Bjørvika er, at skabe en moderne og repræsentativ bydel. Dette må genspejles i et bevidst og seriøst forhold til universel tilgængelighed. Dette medfører at udformning og detaljering af byrummene må baseres på principper for universel udformning.

UNIVERSEL UDFORMNING I PRAKSIS

I praksis får kravet om universel udformning konsekvenser for udformningen af flader, niveauforskelle og møblering. Belægninger i gangzoner skal bestå af faste dæk, som er skridsikre og jævne, uden snublekanter. Langs vigtige færdselsårer skal der lægges ledelinier, som blinde og svagtsynede kan orientere sig efter. Gadekrydsninger skal markeres tydeligt og niveauforskelle reduceres ved hjælp af nedsænkede kantsten eller eventuelt hævet gangfelt. Generelt må niveauforskelle mellem vigtige gangzoner være forbundet med ramper i tillæg til eventuelle trapper. Stigningsforhold i vigtige gangzoner må ikke overskride krav til universel udformning.

ÆSTETIK

De forskellige tiltag som er nødvendige i forhold til universel udformning (ramper, sænket kantsten mm.) skal fremstå som æstetisk smukke løsninger, der er velintegrerede i den øvrige belægning. Dette er kun muligt, hvis universel udformning er tilstede som et ufravigeligt parameter i hele designfasen.

PROCES

Kravet om universel udformning skal være til stede i alle dele af processen. Universel udformning vil blive fremhævet i 'Temahæftet om Byromsmøbler og udstyr', og bør være et gennemgående tema fra Hovedplan til endelig projektering og udførelse.

(Læs mere om Universel Udformning - se litteraturliste på sidste side)

Eksempel: ledelinier i belægning til glæde for både blinde, svagtseende, rullestolsbrugere og andre.

Eksempel: sænket kantsten, der sikrer nem tilgang for alle brugergrupper.

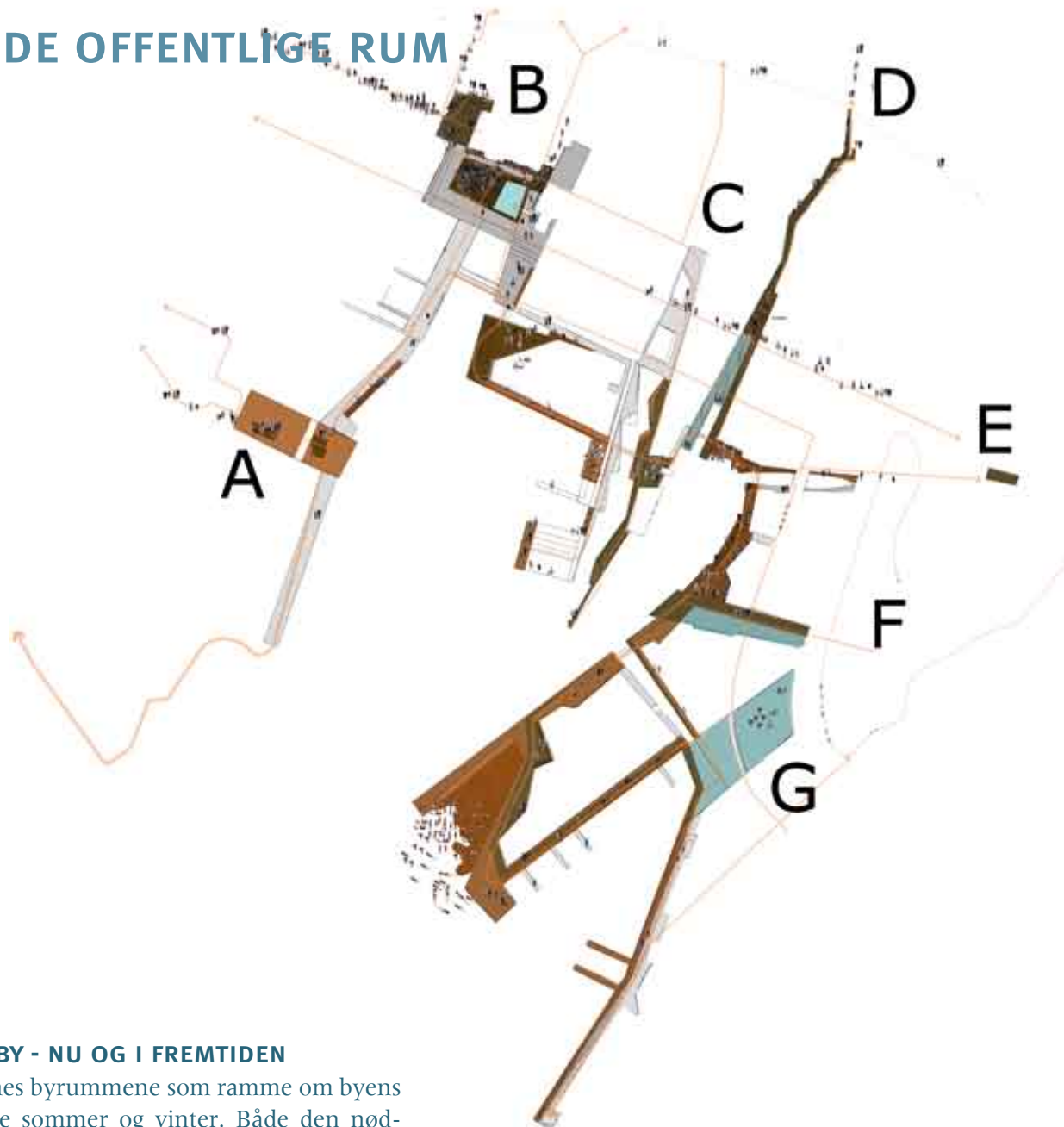

Eksempel: hævet gangfelt ved krydsning af gade øger oplevelsen af trykthed for fodgængere og letter færdslen for rullestolsbrugere m.fl.

BJØRVIKA STRATEGIER

1. LIV
 - livet i de offentlige rum
2. TERRÆN
 - koteriing
 - vandets tilstand
 - overgang til vandet
3. KANT
 - bygningskant & skala
4. BELYSNING
5. BEPLANTNING

EN LEVENDE BY - NU OG I FREMTIDEN

I Bjørvika formes byrummene som ramme om byens aktiviteter både sommer og vinter. Både den nødvendige færdsel af mennesker og de kulturelle og sociale begivenheder i byens rum har en puls afhængig af årets skift. Årstidernes varierede liv vil sætte sit præg på oplevelsen af området, men vil også sætte forskellige krav til de enkelte byrum.

I sommerhalvåret åbner bydelens aktiviteter sig mod de fantastiske herlighedsværdier i kontakten med vandet. Om vinteren trækker livet sig længere ind i området, og rekreative aktiviteter reduceres i perioder til et minimum omkring kantzonerne på de enkelte bebyggelser.

De centrale allemenninge – Operaallmenningen, Akerselva og Stasjonsallmenningen – er alle dynamiske og aktive byrum med et kontinuerligt flow af mennesker og med aktivitet hele året og døgnet.

De tre forbindelsesrum – Festningsallmenningen, Bispekilen, Kongsbakken – er mere rolige byrum, der skaber mulighed for såvel fysisk som visuel kontakt mellem de omkringliggende byområder og havnen. Stasjonsallmenningen derimod skaber forbindelse mellem meget aktive dele af byen. Dette nye greb forbinder Grønland - Stationen - Barcode og Bispevika.

Havnepromenaden binder de 7 allemenninge sammen. Havnepromenaden har herlighedsværdier hele året, fordi man her kommer tæt på naturens kræfter, vandet og himlen. Her kan man nyder fjorden med byen i ryggen.

Smukke gaderum binder hele Bjørvika sammen i et netværk. Her foregår de mange daglige gøremål, og det er her man kommer til og fra med bil og kollektiv transport.

LIVET I DE OFFENTLIGE RUM

A FESTNINGSALLMENNINGEN

Kunst/fortællingerne rum

Et roligt rum, der fremhæver kunst og kultur med udstillingsaktiviteter hele året. Et sted for mindre intime forestillinger med dans, teater og musik.

B OPERAALLMENNINGEN

Stort internationalt event rum

Et naturligt samlingssted for store begivenheder. Et bevægelsesrum med mange mennesker og aktiviteter, et sted hvor der altid sker noget.

C AKERSELVA

Aktivt - rekreativt rum

Et aktivt byrum til sport og kropslig udfoldelse. Her mødes kontorfolket med lystfiskeren, og storbyshopperen med kajakroeren.

D STATIONSALLMENNINGEN

Dynamisk, intenst bevægelses rum

Et byrum der præges af social integration, og menneskers kommen og gåen.

E BISPEKILEN

Lokalt, mangfoldig forbindelsesrum

Rummet vil i hverdagene primært befolkes af de mennesker, som bor og arbejder i nærheden af kanalen. Men til tider vil rummet fyldes af børn, unge og familier på deres vandring fra museet, et meget alsidig kommercielt, kulturelt og socialt liv.

F KONGSBAKKEN

Lokalt ophold og rekreativt rum

Legende børn og unge tiltrækkes fra de omkringliggende boliger, Allmenningen vil være et byrum af lokal karakter, med ophold primært for de som bor i området.

G LOALLMENNINGEN

Institution , bolig og bådaktiviteter

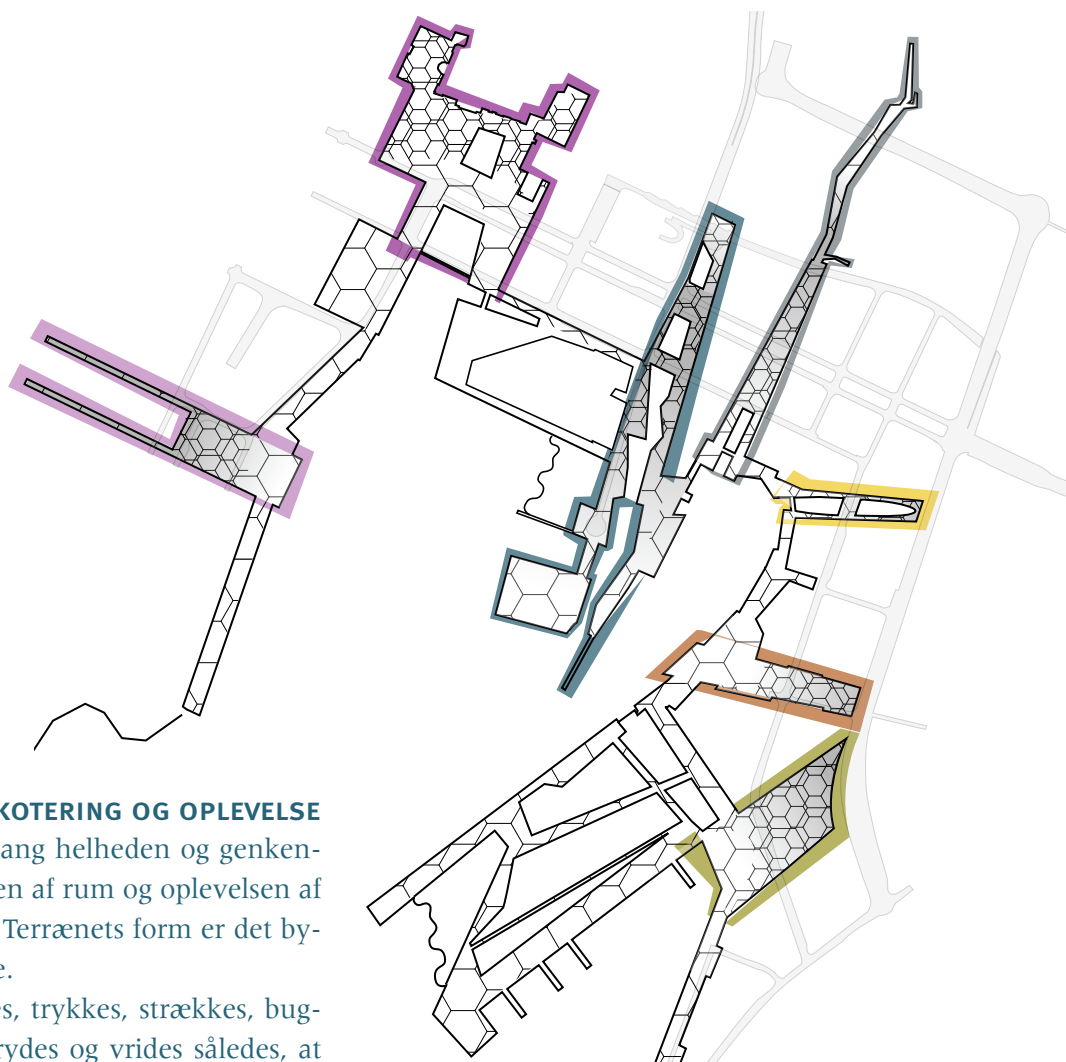
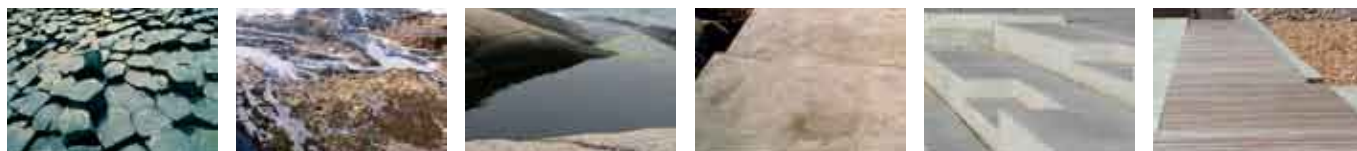
Rummet er et komplekst aktivt grønt rum med lokalt ophold i kantzonerne, og af aktivitet, sport og leg i den centrale del af rummet. Denne allmenning vil blive benyttet til aktiviteter i relation til lystbådshavnen, af institutionerne som skole, børnehave, og evt. svømmehal

sommer

vinter

SAMMENHÆNG MELLEM KOTERING OG OPLEVELSE

Terrænets form er på en gang helheden og genkendeligheden samt variationen af rum og oplevelsen af fjord, by og medborgerne. Terrænets form er det bymæssige og det kultiverede.

Terrænet skal kunne foldes, trykkes, strækkes, bugtes, ophobes, sprænges, brydes og vrides således, at fladen tilpasser sig det den møder og muligheden for rekreation og bevægelse optimeres. Det dominerende materialet er stein, der kan lægges i et vekslende mønster med et begrænset antal formater.

Resultatet er et byterræn, der bevæger borgerne op, ned, udenom, inden om, hen over og gennem et flow af oplevelser og aktiviteter, der udfoldes på den sammenhængende flade.

Terrænet i Allmenningene og Havnepromenade er som beskrevet ovenfor. Det genkendelige og gennemgående terræn binder byrummene sammen.

Belægningen i gaderummene har et eget system, og beskrives længere fremme (se kapitlet Bjørvika Byrum, Gater)

3 STRATEGISKE GREB

På de følgende sider gennemgås de 3 strategiske greb på Bjørvika's nye terræn:

1. koteriing
2. vannets tilstand
3. kanten til vannet.

1. KOTERING - byens terræn

Koteriingen skaber rum og formidler sammenhæng mellem byrummene. Samtidig skaber terrænet en klar identitet i det nye byområde. Fladen er ikke et gennemgående materiale, men en samlende form. Det stærke og formmæssige koncept muliggør en udvikling over tid. Koteriingen fletter havnepromenaden og allmenningerne til en rumlig kompleksitet og genkendelighed. Tilgængelighed for alle sikres gennem koteriing, så trapper og ramper supplerer hinanden og bliver adgangen til forskellige rum og oplevelser frem for barrierer og hindringer.

2. VANNETS TILSTAND - byens terræn

Vandets tilstande indvirker på fladens karakter og behandling, således at de enkelte allmenninge fremstår på en og samme tid med en både stærk og poetisk karakter.

Der arbejdes med vandets spejling, lyd og fortætning gennem fald, trappesering, krusning, rislen, fordybning, spejlflader, fordampning og spring.

Festningsallmenningen falder roligt mod fjorden. I Operaallmenningen kan himlen spejle sig. En sammenhængende spejlflade trækker fjorden visuelt og rumlig ind i byen. Ved at anlægge et tyndt vandspejl kan der skabes mulighed for at gå på vand, lege med vand eller glide på is. Akerselva bruser gennem det stiliserede landskab, mens Stasjonsallmenningen med sin mere bymæssige karakter drager mennesker med eventyrlige lyde af vand, som når det risler under gletscheren.

Bispekilen udfordrer overgangen mellem by og vand og fremhæver gennem kontrast den bygningsmæssige kant og byens skarp-hed.

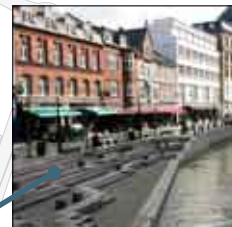
Kongsbakken spejler Festningsallmenningens foldninger af landskab og flade. Loallmenningen åbner for en enkelthed og skruer ud mod vandet som en naturlig fortsættelse af Ekeberg.

OVERGANG TIL VANDET

01. Bjørvika

02. Bispevika

03. Lohavn

3. OVERGANG TIL VANDET- byrummets terræn

Overgangen til vandet bearbejdes afhængigt af karakteren i de enkelte allmenninge kombineret med karakteren af livet i og omkring byrummene og promenaden.

Overgangen er tæt knyttet til promenaden og formidler oplevelsen af de tre vige: Bjørvika, Bispevika og Lohavn.

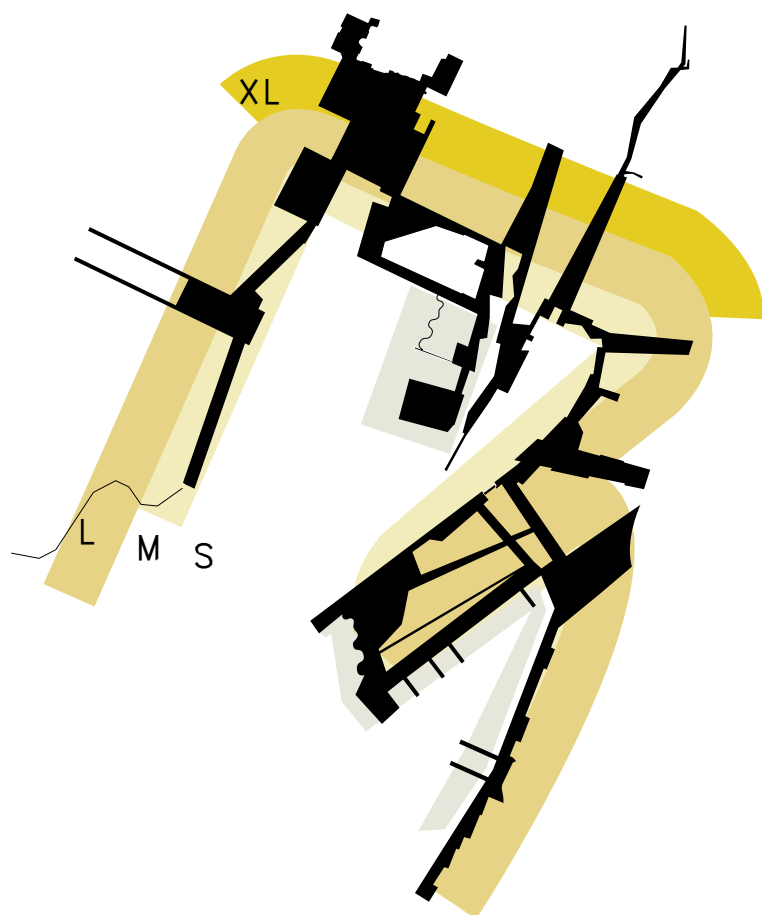
01. Bjørvika er den nationale, den kulturelle og den prominente vig. Her er en blanding af store events, hurtig bevægelse og høje hæle. I Bjørvika er kanten skarp formet, som en traditionel kaj-kant med trapper og rampeanlæg. Ved Operaen skråner terrænet ned i vandet.

02. Bispevika er den regionale, den aktive og rekreative vig. Her møder vandet en stiliseret kant i et urbant landskab der fremhæver og former elvens vand. Kanten forløber i flere niveauer og

der skabes en serie af rum til menneskelig skala, til ophold og til sport. I Bispevika er det muligt at komme tæt på vandet og opleve tidevandets foranderlighed.

03. I Lohavn er kanten mere opløst og flydende og mindre hård og urban. Lohavn er den lokale, den funktionelle og rolige vig karakteriseret af flydende strukturer; haver, vandboliger, både og lystbådehavn. Havnepromenaden er hævet over vandet, og overgangen til vandet er et funktionel udtryk, der punktvis trapper ned mod vandoverfladen – og erstattes af en direkte kontakt mellem træværk og bolværk.

BYGNINGSKANT OG SKALA

BYGNINGERNES SKALA

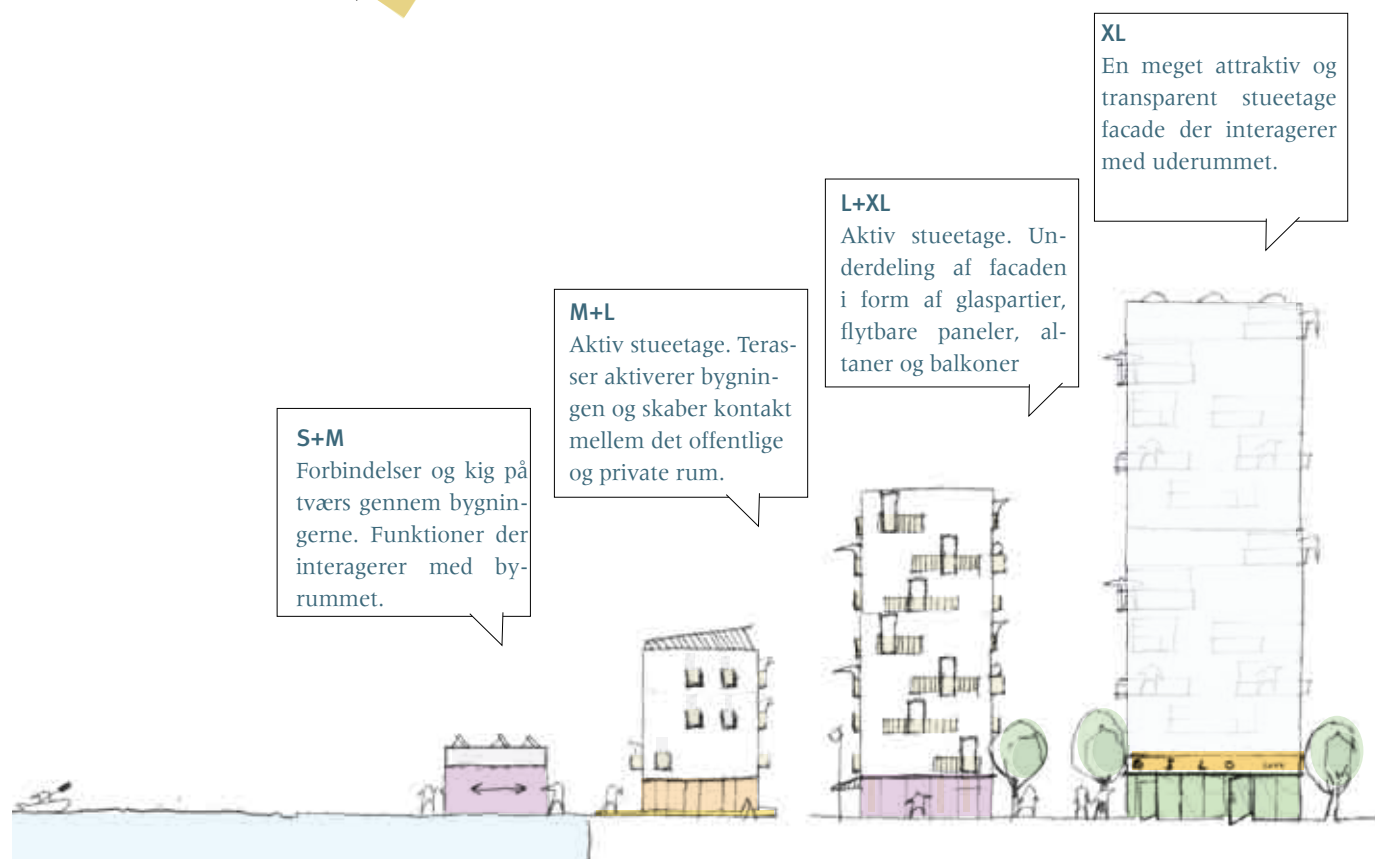
Bygningernes skala spiller en vigtig rolle for oplevelsen og brugen af byrummene i Bjørvika.

Det er nederste etage i en bygning som kan bidrage til at aktivere byrummet. De mest aktive byrum rundt omkring i verden, har stort set altid en udadvendt og interagerende stueetage. Meget høje bygninger kan af klimatiske grunde (vind og skygge) være problematiske for et byrum, dette kan løses gennem bygningens design. Hvis et byrum er omkranset af høje bygninger bliver det endnu mere vigtigt at efterstræbe at skabe en aktiv underetage i bygningen.

En række elementer kan medvirke til at introducere en menneskelig skala i bygningskanten og således skabe en god balance mellem bygning og rum;

Detaljerig og transparent underetage med udadvendte og aktiverende funktioner, beplantning, byrumsmøbler osv.

Se: Temahefte Bygninger & Temahefte Byrumsmøbler og udstyr

S+M

Forbindelser og kig på tværs gennem bygningerne. Funktioner der interagerer med byrummet.

M+L

Aktiv stueetage. Teraser aktiverer bygningen og skaber kontakt mellem det offentlige og private rum.

L+XL

Aktiv stueetage. Underdeling af facaden i form af glaspartier, flytbare paneler, altaner og balkoner

XL

En meget attraktiv og transparent stueetage facade der interagerer med uderummet.

princip snit

BELYSNING I BJØRVIKA

BELYSNINGSKONCEPT

Belysningen i Bjørvika skal medvirke til at give bydelen visuel helhed og styrke bydelens identitet. Havneområdet bør i mørke fremstå som en genkendelig arkitektonisk attraktion og visuelt kendetegn.

I belysningskonceptet er det belysningen ved kajkanten og promenaden, der danner de fælles og samlen- de elementer.

I mørke opleves vand i sig selv mørkt. Det, der ses på vandfladen er reflekser i vandet fra kunstig belysning , oplyste bygninger mv.

Havneområdet skal opleves som en totaloplevelse i mørke, der bør derfor være et meget bevidst tilvalg af, hvilket lys der på afstand ses som henholdsvis direkte belysning og som refleksioner og spejlinger i vandoverfladen.

Belysningen bør derfor generelt være nedadrettet så man både vil opleve belyste bygninger og særlige elementer, der fremhæves via lyssætning.

BELYSNINGSKONCEPTETS ELEMENTER:

- Allmenninge: hver allmenning får særlig belysnings karakter.
- Havnekaj: Lysmarkering som synliggør forløb og giver oplevelsen af et sammenhængende område.
- Havnepromenade: Belysning af færdselsarealer i et varieret mønster. Lysmarkeringen skal have diskret fjernvirkning så belysning i Allmenninge og på markante bygninger træder tydeligt frem.
- Koordination af belysning i og ved omliggende bygninger samt på omliggende veje.

LÆS MERE I TEMAHEFTE BELYSNING

BEPLANTNING I BJØRVIKA

Beplantningen er både en praktisk og æstetisk foranstaltning. Bebyggelsen i Bjørvika vil skabe sol-skygge-forhold som genererer vind og turbulens mellem bygningerne og i gaderne. Beplantning kan hjælpe til at mindske vindturbulens i byrummene, og skabe et behageligt lokal klima. Beplantningen vil tilføre æstetisk kvalitet til byrummene, og skabe fine lys-skygge spil på facader og belægninger.

Beplantnings principperne bør være rumskabende, og der introduceres forskellige principper, som understreger byrummenes hierarki.

I Allmenningene er beplantnings princippet løst og træerne står solitært eller grupperet, så der opstår små lunde af træer. Beplantnings princippet og træsorterne i hver enkelt Allmenning varierer og er tæt

knyttet til rummets overordnede idé og karakter.

På en del af Havnepromenaden plantes træer for at skærme det rekreative stræk fra biltraffik. På andre dele af havnepromenaden vil der være begrønnede facader (planter på espalier, altan beplantning mm.), hvilket vil bidrage til at skabe et grønt promenade stræk.

Gadebeplantningen står i en taktfast rytme, men træarterne varierer, så beplantningen fremstår mangfoldige. Gadebeplantning vil blive uddybet senere.

Bjørvika støder op til det naturskønne Ekeberg og andre eksisterende haveanlæg og parker. Der skal også inde for Bjørvika etableres grønne gårdum og mindre haveanlæg.

BJØRVIKA BYRUM

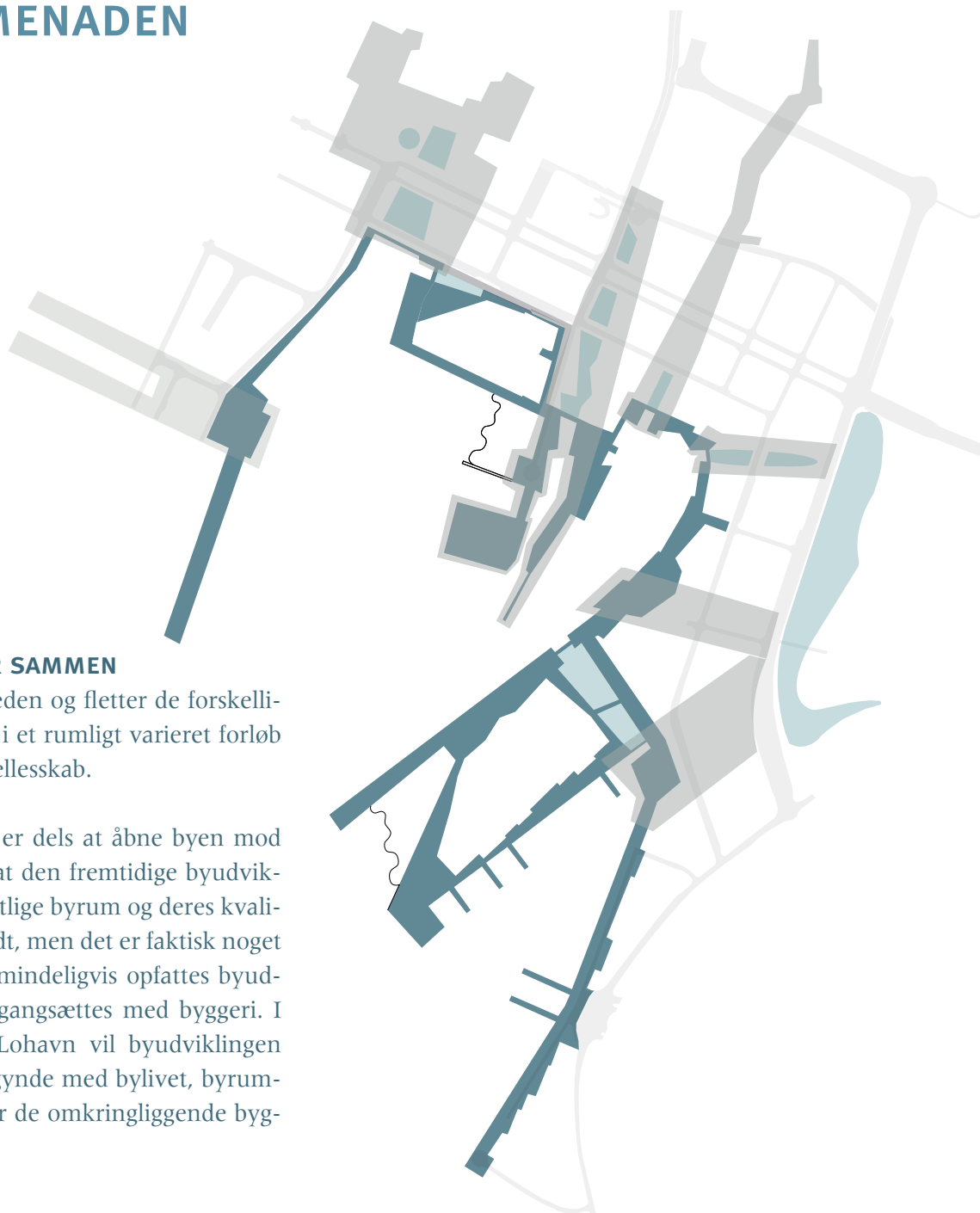
1. HAVNEPROMENADEN
2. FESTNINGSALLMENNINGEN
3. OPERAALLMENNINGEN
3. AKERSELVA
4. STATIONSALLMENNINGEN
5. BISPEKILEN
6. KONGSBAKKEN
7. LOALLMENNINGEN
8. GATER

HAVNEPROMENADEN

PROMENADEN BINDER SAMMEN

Promenaden sikrer helheden og fletter de forskellige allmenninge sammen i et rumligt varieret forløb af oplevelser og socialt fællesskab.

Ideen med promenaden er dels at åbne byen mod fjorden og dels at sikre, at den fremtidige byudvikling tager afsæt i de offentlige byrum og deres kvaliteter. Det lyder meget godt, men det er faktisk noget ganske udsædvanligt. Almindeligvis opfattes byudvikling, som noget der igangsættes med byggeri. I Bjørvika, Bispevika og Lohavn vil byudviklingen have mulighed for at begynde med bylivet, byrummene og præmisserne for de omkringliggende bygninger.

HAVNEPROMENADEN

DER SAMLER BJØRVIKA

Havnepromenaden snor sig langs vandet og samler alle allmeningene. Havnepromenaden skifter karakter afhængigt af, hvordan den påvirkes af vikenes temaer og allmenningenes karakterer.

LIVET

* Der bør sikres stor variation i aktiviteter og rumlige oplevelser langs Havnepromenaden. Havnepromenaden skal være et mangfoldigt rum, der appellerer til mange forskellige brugergrupper, aldre og interesser.

* Havnepromenaden bør være et trygt sted at færdes på alle døgnets timer, og der bør arbejdes aktivt på sikre et trygt gademiljø.

TERRÆNET

* Havnepromenaden skal være tilgængelig for alle.

* Havnepromenaden skal give mulighed for at komme ned til vandet på forskellige måder. Der skal etableres steder hvor også kørestolsbrugere har mulighed for at komme ned til vandet.

* Terrænet er kontinuerligt og sammenbinder hele havnen.

* Der bør etableres ledelinier i belægningen, så blinde og svagtseende bevæger sig i tryk afstand fra kajkanten (se foto under 'Universel udformning').

KANT

* Kanten langs havnepromenaden vil være med til at understøtte de forskellige viker og allmenningers aktiviteter og identiteter.

* Kanten vil være præget af hårde flader af både sten og træ.

* Promenaden vil både bestå af zoner af offentlig og halv offentlig karakter.

KVADRATURENS MØDE MED FJORDEN

Festningsallmenningen ligger på en grøn akse, og kobler Bjørvika til Kvadraturen og de større kulturelle funktioner som Samtidsmuseet, Akershus og Rådhuskvartalet. Vi foreslår allmenningen udformet som en parkmæssig forlængelse af Grev Wedels Plass, hvor nye gangforbindelser gennem byområdet vil opstå, der trodser topografiske skel og nuværende vanskelige overgange.

Festningsallmenningen er vigtig i såvel den mentale som den fysiske forståelse af overgangen mellem Bjørvika og Revierhavna.

LIVET

* Der bør etableres funktioner som knytter sig til de øvrige institutioner i området, og muliggør deres aktivering af byrummet, eksempelvis udstillingsmontre for Astrup Fearnley museet.

* Der bør arbejdes aktivt med belysning for at sikre et trygt og overskueligt byrum.

* Byrummet bør etableres som en af de mere kontemplative byrummene i Bjørvika, der fremhæver kunst og kultur events med udstillingsaktiviteter hele året.

* Der bør sikres et godt intimt sted for mindre forestillinger og begivenheder udendørs, som folkedans, klassiske koncerter [den gamle logen] og militære opvisninger [Akershus festningen].

TERRÆNET

* Vi foreslår, at Festningsallmenningen er en bevæget flade, der flere steder folder op og giver plads til cafeer og pavilloner med kunst og kultur inde i terrænet. Den bevægede flade skal være let at færdes på for alle brugergrupper.

* Allmenningen er et parkmæssigt byrum, som eventuelt kan udformes med klynger af store og tunge træer.

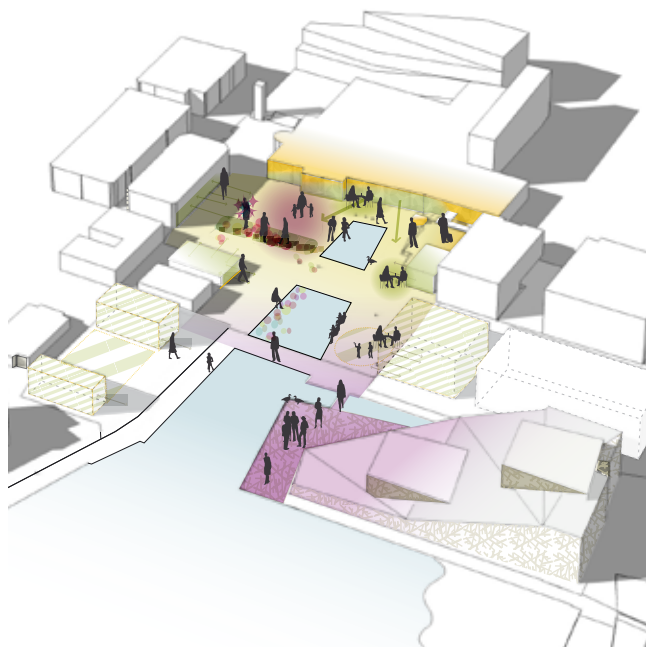
KANT

* Byrummet mangler kanter, og der bør påtænkes om allmenningen rumligt kan defineres med bebyggelse eller andre rum afgrænsende elementer.

* Kanten mod vandet kan udformes som en nedtrapning.

OPERAALLMENNINGEN

ET DRAGENDE SPEJL

Operaallmenningen har med sine offentlige og kulturelle funktioner en international betydning og storhed som ankomst til byen. Allmenninger består af en række mindre rum og er den vigtige forbindelse mellem Karl Johan, operaen og fjorden.

Det store rum, bør åbne sig mod fjorden, og lade vandet trænge helt ind i sjælen af byen. Allmenningen vil også være det naturlige samlingssted for store begivenheder, der skaber liv og aktivitet. En grad af kunstnerisk overraskelse vil i fremtiden kendetegne rummet – en leg mellem naturens og byens orden, der virker dragende på alle mennesker, og sidestiller byrummet med operaen, som nationalt og internationalt monument.

Et stort spejl af himlen, vejret og de mange mennesker til og fra pladsen, kan anlægges på et nyt roligt og vandret naturstengulv. Spejlet vil være et ultra tyndt vandbassin – som en ishinde på gulvet – der reflekterer omgivelserne og livet i allmenningen. Forudsætningen er, at der etableres et anlæg under bakken som gør terrænet stabilt. Formålet med vandets nærvær er spejling, hvorfor det kun er nødvendigt med en vandhinde – som man kan gå på! Allmenningen er et åbent rum, der skifter mellem passive og aktive tilstande, der er betinget af aktiviteterne og et knudepunkt for bevægelser i mange retninger og hastigheder.

LIVET

- * Der bør oprettes et års, uge og døgn program for allmenningen, for at sikre et højt, kvalitativt og mangfoldigt aktivitetsniveau.
- * Rummet kan have en mobil scene af god kvalitet, som passer til rummets nordlige del, og nemt kan sættes op ved store eller små begivenheder.
- * Hvis det tynde vandspejl etableres kan det tilrettelægges som skøjtebane om vinteren.
- * Der bør tidlig etableres en god, tryk og attraktiv forbindelse til Havnepromenaden og Operaen fra Sentralbanestasjonen.
- * Det er meget ønskelig at Operaen aktivere allmenningen med udendørs forestillinger som supplement til forestillingerne på selve Operabygningen.
- * Det bør tilrettelægges for ikke kommercielt ophold i allmenningen.

TERRÆNET

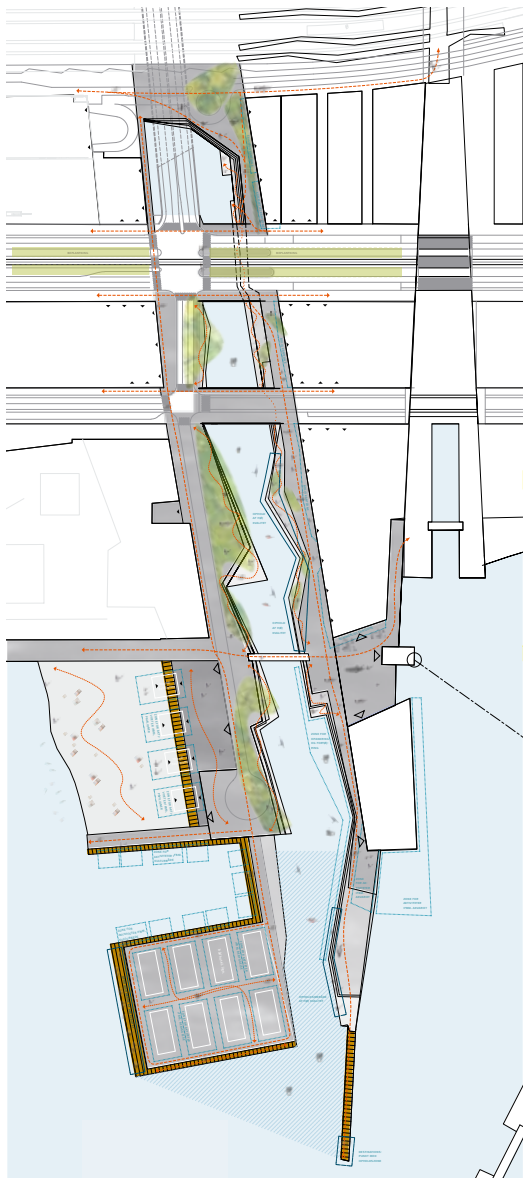
- * Rummets gulv bør sikre de mange fodgængere en tryk færd-sel, gulvet bør derfor være relativt horisontalt og jævnt.
- * I Rummet etableres et tyndt vandspejl, der spejler himlen og fremhæver kontakten til fjorden.
- * Under palæhavens træer etableres mulighed for ophold med godt udsyn til pladsen.

KANT

- * Kanten på den gamle Østbanehall bliver en aktiv spiller i byrummet, der bør tilrettelægges for at flere varierende funktioner kan trække sig ud langs den attraktive sydlige facade mod vandet.
- * Toldboderne tages i brug og bør have publikums rettende funktioner.
- * Nye bygninger i området bør tilbyde nye attraktive funktioner der henvender sig til publikum. Derved etableres nye medspillere langs havne kanten. Facaderne i de nye bygningers stueetage skal være transperante og formidle livet mellem ude og inde.

AKERSELVA

DET HISTORISKE SPOR

Allmenningen omkring Akerselva er af stor identitetsmæssig og historisk vigtighed for livet i Oslo som helhed. Aktiviteterne relaterer sig til dens nuværende og historiske kobling mellem industrihistorien, byens udvikling og den oprindelige elv. Vi foreslår en rumlig udformning af både tvær- og længdeprofilen, så vandet strømmer, bruser og flimrer på sin vej gennem allmenningen ud i fjorden. Elven bliver det samlende element i det nye byområde – elven bliver den nye identitet.

Rummet varieres i størrelser, i niveauer og i lokale rumligheder gennem koter og brink. Her mødes kontorfolket med lystfiskeren, og storbyshopperen med kajakroeren. Rummet er komponeret af planer, der går op, ned, udenom og hen over og forbinder alle brugerne med vandet og de lokale rumligheder. Brinker og ramper af insitu-beton er udstyret med uforarbejdet natursten og klippeblokke der kan bruges til at sidde på, lege ved eller læne sig op ad. Løvfældende træer, belægningens flader og vandet reflekterer solens lys og fulder byrummet med blødt dagslys til sport og adspredelse.

I mørke henligger Akerselva i et kunstigt varmt og bevæget lys.

LIVET

- * Der bør være muligt at lægge til med båd i allmenningen.
- * Det bør sikres, at det kommer funktions- og aktiviteter som understøtter den sportslige, rekreative karakter, f.eks. kano- og kajakudlejning.
- * Rummet bør være et attraktivt pauserum for de som arbejder og bor i området, der etableres derfor rekreative oaser og opholdssteder af høj kvalitet langs elvens bred.
- * Der bør arbejdes bevidst for at etablere gode klimatiske forhold i rummets nordlige ende ved BARCODE bebyggelsen.
- * Der bør etableres trygge attraktive forhold omkring og oppe på broerne i relation til elven. Der bør sikres forbindelser igennem byrummet som alternativt kan bruges om aftenen/natten.

TERRÆNET

- * Kanten bør udformes med et særlig identitetsskabende, landskabeligt udtryk.
- * Der bør etableres mulighed for at komme tæt på vandet, med nedtrapning af terrænet.
- * Det bør arbejdes med muligheden for at skabe et aktivt vand. Hvis forudsætningerne ikke er tilstede, kan dette eventuelt gøres på kunstigt vis, med etableringen af vandfald.
- * Der bør tilføres forskellige flader til de forskellige funktioner eksempelvis sten og træ.

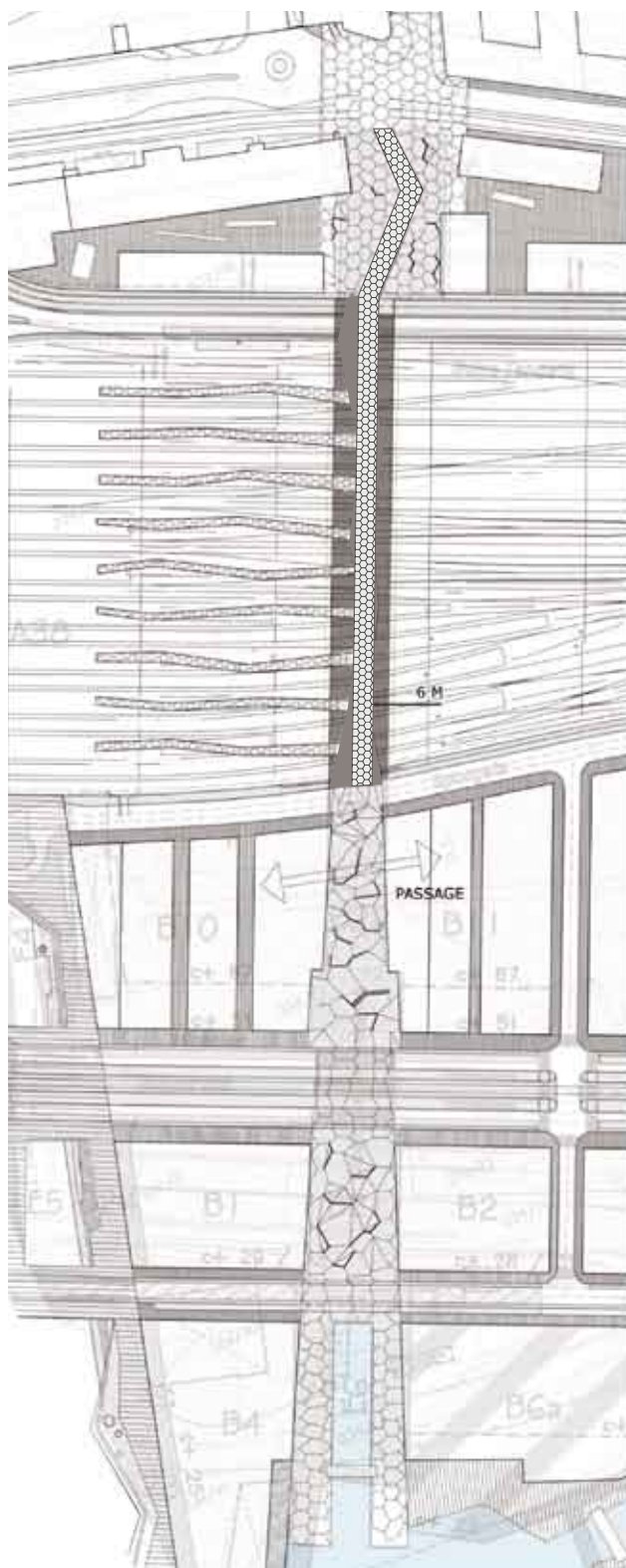

KANT

- * Byrummets østlige del vil have gode klimatiske forhold, det bør tilrettelægges for en semioffentlig kant i relation til bebyggelsen, for at aktivere rummet.
- * Der bør arbejdes aktivt med tilstedeværelsen af den lille skala i byrummet.
- * Der bør etableres en beplantning i nordøstlige hjørne for at hjælpe klimatiske forhold.
- * Alle indgangsdører bør lægges ud mod allmenningen og ikke inde i de indre gårde.
- * Det historiske spor som udgøres af det gamle elv udløb bevares og synliggøres som et historiefortællende element.

STASJONSALLMENNINGEN

ET INVITERENDE LYS

Stasjonsallmenningen genskaber kontakten mellem fjorden og Oslos østlige bydele. Allmenningen får stor betydning for forbindelsen mellem byen, fjorden og infrastrukturen. Vi foreslår et dynamisk byrum, som når dybt ind i byens struktur.

Barcode-bebyggelsesplanen giver rum til et Nord-Syd vendt byrum, der spændes ud mellem Schweigaards gate og fjorden i en rumlig og glidende bevægelse. Allmenningen vil stå som en stor lys kile. Man kan forestille sig en gletscher har presset sig gennem området for tusinde år siden, og aflejret granitter, gnejs, glimmer, skifer mm. på byrummets »skurede« flade.

Mod fjorden deler byrummet sig i to bredder. Den vestlige bred har direkte forbindelse til gondolen og Akvariet som to vigtige målpunkter og destinationer, mens den østlige bred etablerer rumlig overgang til havnepromenadens videre favntag omkring Bispevika.

Allmenningen fra nord til syd er forløb af forskellige rum, der veksler fra passager med intimitet til flader med udsigt. Man vil opleve byrummet i enten med- eller modlys og begge situationer vil give alle en oplevelse af et byrum med betydning. Netop ved af folde terrænet, ved at trække flige op eller trykke dem ned og forme et relief, udnyttes solorienteringen optimalt for at give skygger og stemning og giver Oslo en helt ny type byrum, der i sig selv er en attraktion – udover rationelt at lede borgerne til og fra områdets funktioner.

Stationsallmenningen bør være et af de mest urbane byrum i Bjørvika, og der kan derfor arbejdes bevidst med neonskiltning mm. på byrummets bygningskanter.

(se: Temahefte Belysning og 'Skilte- og reklameplan for Oslo', 2006)

LIVET

* Rummets mange sekvenser bør understøttes med varierende belysning, funktioner, belægning og beplantning.

* Der bør etableres en særlig attraktiv publikumsrettet funktion på det østlige hjørnet ved Nylands Allé, med eksempelvis udeservering.

* Rummet har stor aktivitet og mange mennesker i transit hver dag. Der bør etableres en direkte bevægelse rute langs facaderne i rummet for at sikre en hurtig bevægelse gennem rummet, dog uden at hindre aktiviteterne i første etage at trække sig ud i allmenningen.

I midten af det langstrakte byrum etableres mere rolige zoner til ophold og hvile - kørestolsramper og byinventar.

TERRÆNET

* Byrummets gulv bør formes med stenbelægning som dominerende materiale, og gulvet foldes og åbnes, så der bliver plads til at sidde og til at træer og vegetation kan vokse.

* I det kuperede byrum skal der sikres tryk færdsel for alle brugergrupper.

* Stigningen over sporterrænet skal være tilgængelig for alle. Den stejle stigning skal indrettes med velanrettede ramper for barnevogne og kørestolsbrugere.

* Der bør placeres ikke-kommercielle sidde-muligheder på »trappen« igennem BARCODE bebyggelsen.

KANT

* Rummets funktioner bør strække sig ud i byrummet da dette er muligt i forhold til koterings og etagehøjder.

* Stasjonsallmenningen vil være en af de mest intense byrummene, og der bør tilrettelægges funktioner som understøtter dette byrums identitet.

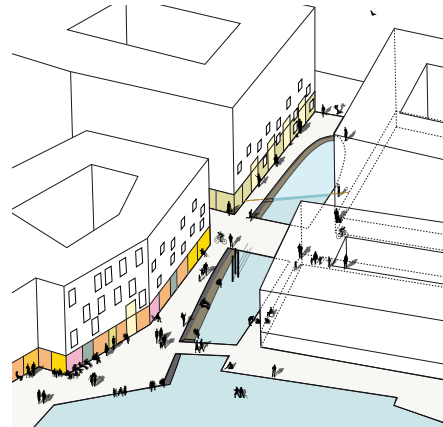
* Byrummet trækkes ind i de omkringliggende bygninger for at skabe dialog og vekslevirkninger mellem det offentlige og de private rum.

VANDBASSIN MED RURLIG VARIATION

Byrummet er af overvejende lokal betydning og skaber sammenhæng mellem fjorden, havnepromenaden, middelalderparken og det fremtidige UKM. Byrummet bør have et vandbassin med skrående kanter, så man umiddelbart kan aflæse vandstandens betydning for rummets karakter og udstrækning i takt med tidevandet. Vandbassinet er det eneste af sin slags i Oslo og formidler både en forbindelse til middelalderparken og er en afsluttet enhed, hvis rumlige form er bestemt af vandstanden.

LIVET

- * Der bør sikres gode forbindelser mellem havnen og middelalderparken og UKM
- * Der bør tilrettelægges godt for de mennesker som bor og arbejder i umiddelbar nærhed af kanalen. De bør kunne trække sig ud i byrummet og aktivere rummet med opholdsmøbler.
- * Der bør etableres et sted for nedsætning af mindre både for de som bor i området.
- * I den vestlige delen af byrummet, mod havnen, bør der etableres et alsidigt kommercielt, kulturelt og socialt liv, med mange publikumsrettede funktioner, som restauranter, barer ect.

TERRÆNET

- * Bispekilen bør være et byrum styret af tidevandet. Udformningen af byrummet bør så vidt muligt formidle tidevandets indvirkning på de fysiske rammer.
- * Der bør aktivt arbejdes med virkningerne af at tidevandet flytter vandfladen op og ned.
- * Der bør arbejdes bevidst med vandets variation af det fysiske/visuelle miljø i byrummet.

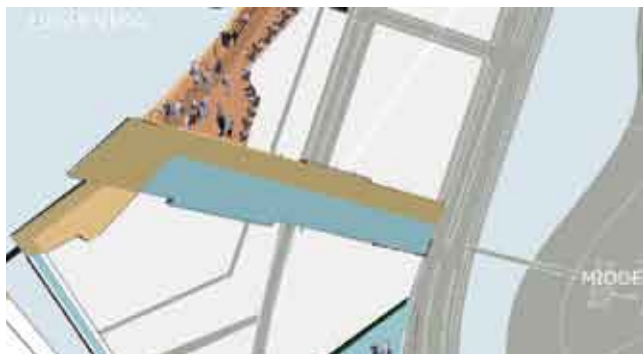
KANT

- * Boligerne omkring Bispekilen bør have balkoner og terrasser, den nordlige del af byrummet vil have en særlig attraktiv udsigt og gode solforhold.
- * Der bør på begge sider af kanalen skabes semioffentlige kantzoner.
- * Visuelt bør Bispekilen være præget af mange åbne facader, opgange, forarealer og terrasser fra de mange boliger.
- * Alle indganger bør henvende sig ud mod byrummet.

SPECIFIKKE KVALITETER OG PRINCIPPER FOR BYRUM

KONGSBAKKEN

ET HISTORISKT SPOR BLIVER SYNLIGT

Dette byrum har lokal betydning, som gang- og cykelforbindelse til Gamlebyen og byens kontakt med havnepromenaden. Det formidler primært et historiske kig - til Mariakirkens ruiner og på tværs af fjorden til Festningssallmenningen, Akershus og kulturhavnen. Denne vigtige sigtelinie bidrager til, at hele den indre fjord hænger sammen. Legende børn og unge tiltrækkes fra de omkringliggende boliger efterhånden som byområdet bliver mere boligorienteret. Byrummet præges derfor af lokalt liv i kantzonen, og rekreativt ophold på den store kile.

LIVET

- * Det bør etableres lokale opholdsteder og legerum i byrummet.
- * Trafikken bør afgrænses godt, så børn kan lege trygt
- * Der bør placeres et attraktivt element for at aktivere rummet, som f.eks. et »soppebassin« for børn. Dette attraktive element skal være tilgængeligt for alle, også for f.eks. børn i rullestol.

TERRÆNET

- * Terrænet kan være et foldet materiale, som asfalt, granitskærver og græs, der er kendt fra byens offentlige rum
- * Terrænet kan tilrettelegge for rennende vann som skaper lyd i rummet.
- * Belægningen for den kørende trafik bør skille sig ud, ved brugen af et mere robust materiale der tåler en tungbelastning.

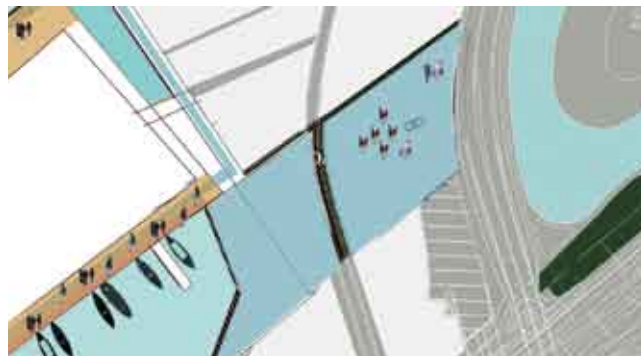

KANT

- * Boligene bør være en aktiv del af denne lokale allmenning, med aktive frontzoner med direkte udgang fra boligene i første etage.
- * Der bør etableres balkonger og terrasser på bebyggelsen, her vil særlig rummets nordlige facade have de optimale forhold.

NATURENS NÆRVÆR PÅ KANTEN AF BYEN

Loallmenningen skaber en dynamisk forbindelse mellem middelalderpark, vejanlæg, promenade og fjord. Allmenningen åbner sig mod Hovedøya og borgerne vil drages af udsigtsmuligheden som destination. Vi foreslår derfor, at allmenningen bliver et stort og et komplekst rum, hvor en vægtløshed opstår mellem både historie/nutid og mellem by/natur. På den ene side Bispevikas nye bebyggelse – på den anden side Ekeberg.

LIVET

- * Loallmenningen bør etableres som et aktivt rekreativt rum for et mangfoldigt publikum.
- * Der bør etableres sportslige funktioner i rummet som eksempelvis klatretårne, fodboldbaner, basketbaner, hockey baner osv.
- * Der bør tilrettelægges aktiviteter i relation til lystbådshavnen.
- * Allmenningens institutionerne som skole, børnehaver bør opfordres til at indtage dette store byrum i relation til sine behov og funktioner.

TERRÆNET

- * Allmenningens gulv bør overvejende være en græsplæne indrammet af træer og belagte flader, der ender i en trappe, der inviterer alle ned til vandet.
- * Belægningen skal tilpasses de sportslige aktiviteter.
- * Fladen skal bestå af store kvoteret flader af græs der skærmer af mod vejen.

KANT

- * Bebyggelsen bør anlægges med haver, som går ud i allmenningen, for at skabe sociale-interaktions arealer.
- * Skoler og børnehaver henvender sig mod allmenningen med udgange og vinduer.

GATENE

GODE BYGADER

Gaterummene i Bjørvika skal have kvaliteter, man kender fra gode bygader. Gode bygader stiller høje krav til æstetisk udformning, og trygge og behagelige forhold for fodgængere og cyklister (se skema s. 9). Bjørvika skal, som en del af Oslo centrum, som minimum fremvise æstetiske kvaliteter, der er på højde med andre dele af det centrale Oslo (f.eks. områderne omkring Karl Johans gade).

IDENTITET OG SAMMENBINDING

Gadenetværket binder Allmenningen og Havnepromenade sammen, og gaderne er med til at skabe bydelens identitet.

Operagata og Nyland Allé spænder mellem Kvadraturen og Gamlebyen. Disse gaderum knytter Oslo's to vigtigste, historiske bydele sammen, og dette stiller særligt høje, æstetiske krav til deres udformning.

BELÆGNING

Intentionen med gaderne er, at skabe sammenhæng i bydelen, og fortorvsbelægningen skal derfor være den samme i hele Bjørvika. Dette betyder, at private grundejere også bør følge samme standard. Hierarkiet i gadenetværket vil komme til udtryk gennem gadernes ulige brug, bredder, træplantning og gate-møblering.

Belægningen på fortorvene skal være repræsentativ for bydelens status og have et moderne udtryk. Det anbefales, at der vælges granit belægning, da dette

har overlegne egenskaber, når det gælder holdbarhed, slitage og æstetik.

BALANCE MELLEM TRAFIKANTER

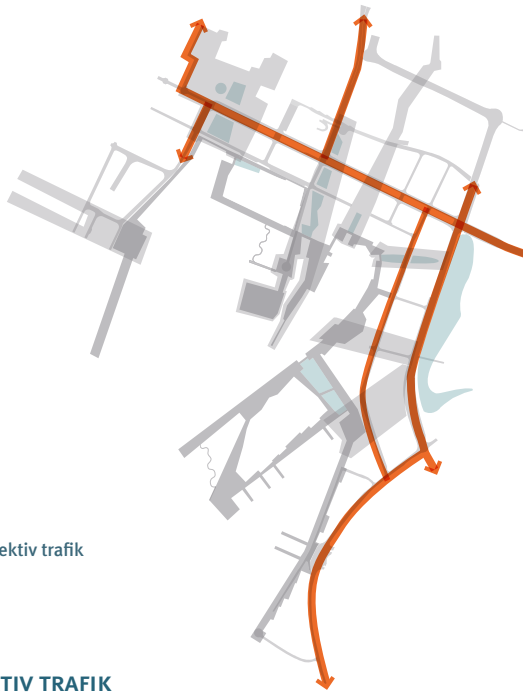
Gaderne skal sikre en god balance mellem alle trafikanter, og der er en ambition om særligt fokus på gode forhold for kollektiv trafik, cykler og fodgængere.

PRINCIPPER

I udviklingen af Bjørvika byrum indgår enkle principper for Gaderummene. På de følgende sider vises principper for de tre gaderumstyper i Bjørvika: hovedgater, lokalgater og tværgater.

GADEHIERARKI:

- 01. HOVEDGATER
- 02. LOKALGATER
- 03. TVÆRGATER

— kollektiv trafik

KOLLEKTIV TRAFIK

Kollektiv trafik udgøres af trikk og bus.
På Nyland Allé skal der reserveres kørebaner til den kollektive trafik, for at sikre hurtig og effektiv kørsel for busser og trikk.

— cykelfelt
— gang- / cykelvej

SYKKEL NETVÆRK

I princippet kan man cykle på alle gader i Bjørvika. På hovedgater og lokalgater kører en del trafik, og her skal der derfor markeres et cykelfelt. Cykelfeltet bør løbe langs kørebanen, tættest på fortorvet (se foto under 'Lokalgater'). Som grundprincip er cykelfeltsbredden 175 cm, men må vurderes i detaljeringen af de enkelte gader. Principperne for cykelforhold i Bjørvika er udviklet i samarbejde med Syklisternes Landsforbund. Af hensyn til trafiksikkerheden anbefales det ydermere, at den tilladte kørehastighed for motoriserede køretøjer holdes lav.

— gade beplantning
- - - - - mulig beplantning

BEPLANTNING I GATER

Hovedgater og lokalgater skal fremstå som grønne gaderum og derfor beplantes med træer. Imodsetning til træerne i Allmenningene, står beplantningen i gaderne i taktfaste lige rækker. Tværgaternes smalle snit giver ikke rum til gadetræer, og dette skaber en anden type gaderum end hovedgater og lokalgader. På denne måde sikres udsynet til fjorden, og hierarkiet i de tre typer gaderum tydeliggøres.

— bilbro
— fodgængerbro

BROER

De broer - både bilbroer og fodgængerbroer - som krydser en Allmenning underordner sig denne. Broerne skal fremstå velintegrerede i Allmenningene og være af høj arkitektonisk kvalitet. Fodgængerbroer skal være identitetsskabende, skulpturelle elementer (se Temahefte Byrumsmøbler og Udstyr).

› I Regjeringskvartalet i Oslo er fortauene delt inn i tydelig lesbar gangbane, møbleringsfelt med trær og tilpasningssone til bygninger. Med bevisst bruk av belegning i ulike formater tydeliggjøres funksjonene. Tilsvarende prinsipp foreslås benyttet i Bjørvika.

BELÆGNING I GATENE

BELÆGNING OG HIERARKI

Belægningen i Bjørvika varierer. Allmenningene og havepromenaden har en markant og bevæget belægning, der følger terrænspring og skaber en særegen identitet. I gaterne lægges steinbelægning på fortorvene. Formaterne er gennemgående og genkendelige. Gaternes belægning underordner sig altid havnepromenadens og allmenningenes mere ekspressive belægning.

STEINBELÆGNING

Gaternes fortorvsbelægning skal være af høj æstetisk kvalitet. Der lægges steinbelægning i granit. Granit har overlegne egenskaber, når det gælder holdbarhed, slitage og æstetik.

SÆTNINGSPROBLEMATIK

Stort set hele Bjørvika har vanskelige grundforhold, og der må derfor tages forbehold for sætningsproblemer. I alle uderum, hvor der ligges belægning må grundforholdene kontrolleres og sætningsbegrænsende tiltag iværksættes.

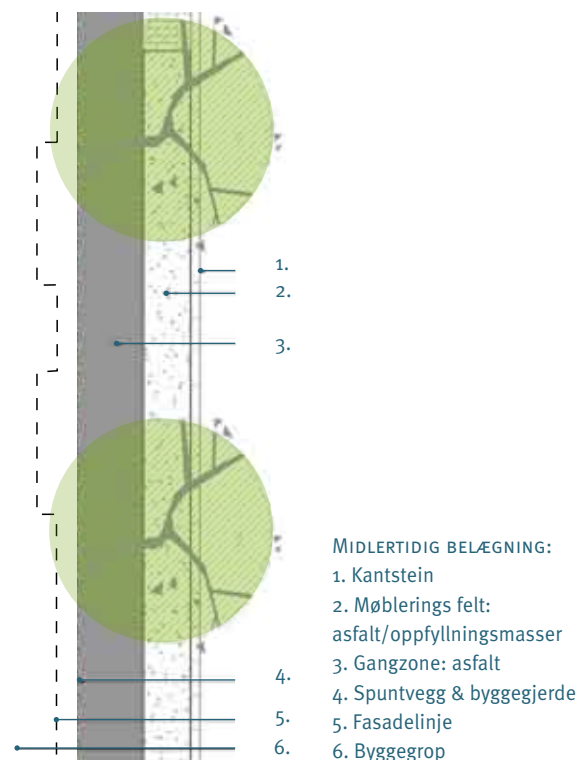
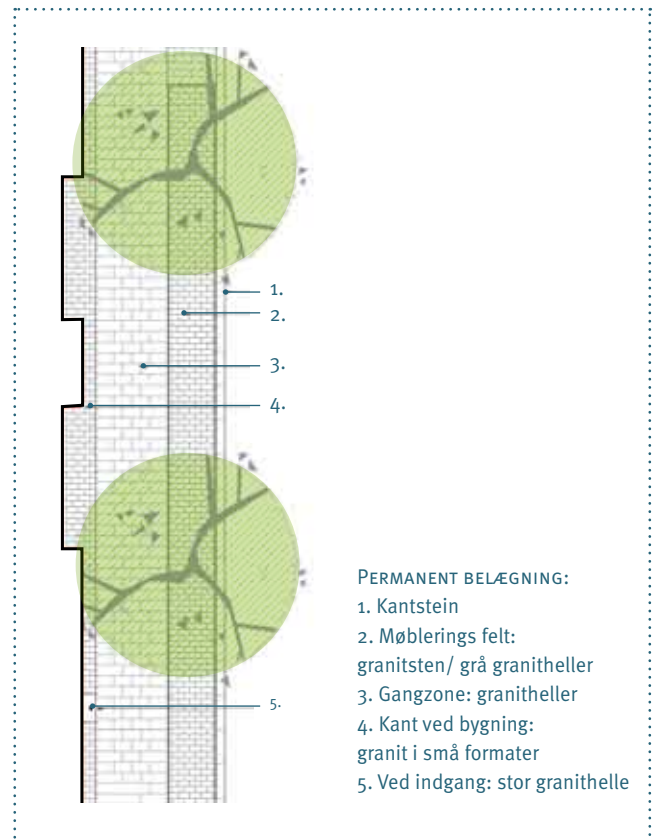
UNIVERSEL UDFORMNING

Belægningen skal leve op til kravene om universel udformning. Den universelle udformning og det endelige æstetiske udtryk skal være harmonisk. Ledelinier, ramper mv. indtænkes derfor i det samlede belægningsudtryk fra start.

PERMANENT OG MIDLERTIDIG BELÆGNING

I anlægsperioden foreslås det, at der ligges en midlertidig fortorvsbelægning i form af asfalt. Sætningsproblematikken vil være størst i de første anlægsår, fortorvene vil således have tid til at sætte sig, før der lægges den permanente granitbelægning. I anlægsperioden vil asfalten være robust i forhold til snavs og store maskiner. I både den permanente og midlertidige periode bør fortorvene zoneinddeles, så der inddeles i en gangzone og en møbleringszone.

> PERMANENT OG MIDLERTIDIG BELÆGNING:

HOVEDGATENE

HOVEDGATER

Hovedgaterne er beplantede boulevarder, varetager den kollektive trafik og har markeret sykkelfelt.

Nyland Allé er den vigtigste identitetsgivende gade i Bjørvika og kan betragtes som den sammenbindende forbindelse i bydelen og mod tilstødende bydele. Nyland Allé bør beplantes så den får en særlig karakter. Nyland Allé prioriterer den kollektive trafik og har således 4 kørebane for bus/trikk og 2 for almindelig trafik.

HOVEDGATER OG ALLMENNINGE

Det er vigtigt, at overgangen mellem gaderum og Allmenninge er klar og tydelig. Det skal i gaderumsdesignet tydeliggøres, at Allmenningene er øverst i 'byrums-hierarkitet'. Allmenningenes udformning skal derfor markeres tværs over gaderummene.

MIDTZONE I NYLAND ALLÉ

På Nyland Allé skal skabes en midtzone - et separat tracé - der varetager kollektiv trafik. Dette vil sikre effektiv kollektiv trafik, da buss og trikk her kan køre uafhængigt af den øvrige trafik. Denne midtzone bør tilføre gaderummet kvalitet, og den skal derfor beplantes og skabe herlighedsværdi for gaderummet som helhed.

› Champs Elysée i Paris er næsten arketyper på en grandios boulevard. De fire parallelle træækker bringer skalaen i det store gaderum ned og er med til at gøre fortorvene mere intime at færdes på.

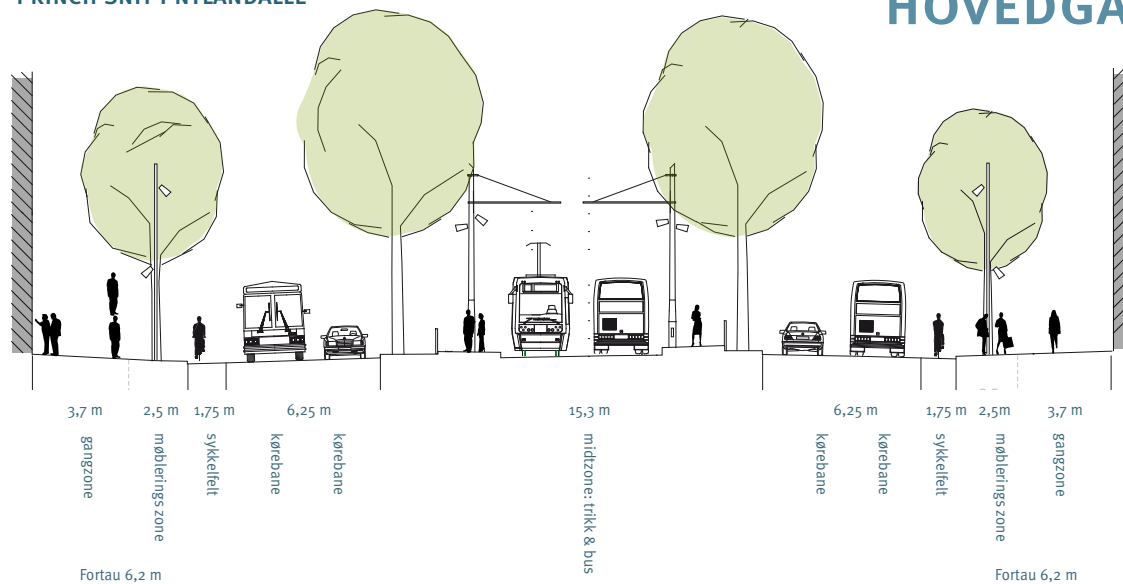
Nylandallé er et meget bredt gaderum og vil blive forholdsvis trafikeret, fire parallelle træækker vil gøre gaderummet mere intimt og rart at færdes i for fodgængere og cyklister.

› I Bordeaux, Frankrig har man lavet store forbedringer for den kollektive transport og indført en ny trikk bane. Denne løber i dele af byen i sin egen græsklædte bane, dette sikrer hurtig gennemkørsel og skaber et grønt gaderum.

På Nylandallé i Bjørvika skal midtzone i gadens midte begrønnes. Ikke som på billedet med græs, men derimod med grønne rabatter med træer og buske på hver side af trikk- køresporet.

PRINCIPSNIT I NYLANDALLÉ

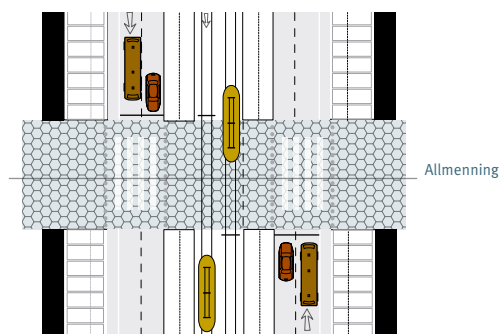

KRYDSNINGSPUNKT - HOVEDGATE MØDER ALLMENNING

PRINCIPPER BELÆGNING

Belægningen fra Allmenningene er gennemgående. Hovedgadernes biler kan passere ved de markerede områder på belægningen. De markerede områder indikerer 'slow traffic zones'.

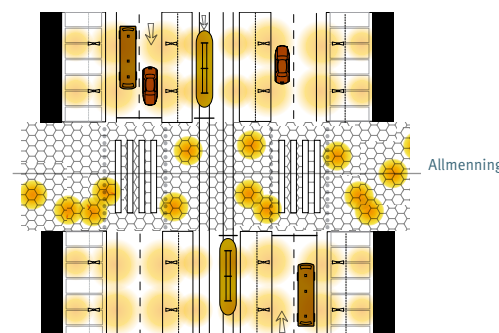
Fortovsbelægningen slutter ligeledes i mødet med en allmenning, og det bør komme tydeligt frem at to belægningsprincipper mødes.

› Hovedgate møder allmenning - principper for belægning

PRINCIPPER BELYSNING

Belysningen i fra Allmenningene er gennemgående. Når man kører gennem gaderne vil Allmenningene åbne sig som sekvenser af rum og lange kig. I mørke vil man bevæge sig fra gaternes taktfaste belysning til Allmenningenes legende plads- og effektbelysning.

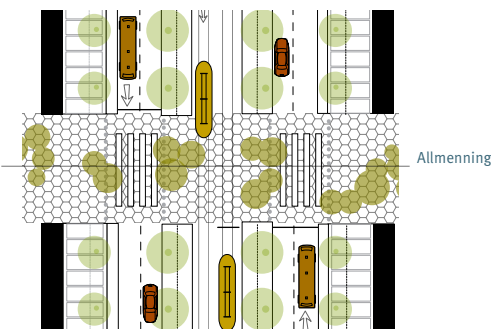

› Hovedgate møder allmenning - principper for belysning

PRINCIPPER BEPLANTNING

Beplantningen i hovedgaderne underordner sig beplantningen i Allmenningene. Dette betyder, at trærækkerne i gaderne ophører, når de møder en allmenning. Det bør det tydelig fremgå, at både træsorter og beplantningsmønster følger forskellige principper i de to typer af rum.

Hovedgaterne er meget brede gaderum og træerne gør dem mere intime og skaber et behageligt lokalklima. I hovedgaterne plantes forskellige træsorter for at skabe mangfoldighed.

› Hovedgate møder allmenning - principper for beplantning

SPECIFIKKE KVALITETER OG PRINCIPPER FOR BYRUM LOKALGATENE

LOKALGATER

Lokalgaterne er mindre gater, der løber parallelt med hovedgaterne og vandet. Lokalgaterne har markeret sykkelfelt og enkelte lokalgater varetager kollektiv trafik.

Når Lokalgater møder Allmenningene gælder samme regler som ved hovedgader. Allmenningenes belægning, belysning og beplantning prioriteres over Lokalgadernes, så Allmenningene fremstår som ubrudte rum.

› I Paris findes mange mindre gader med beplantning. Dette giver gaden en særlig fin karakter, og bringer årstidernes skift ind i de urbane gaderum.

De beplantede gader i Bjørvika bør fremstå varierede og mangfoldige i deres beplantningskarakter. I lokalgaderne vil beplantningen være med til at samle gaderummet og skabe et behageligt miljø.

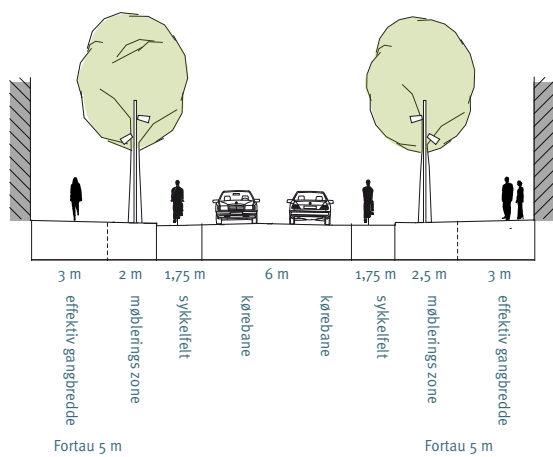
› I denne gade i Amsterdam er træerne placeret på fortorvet og cykelstien på ydersiden af beplantningen.

Træerne i lokalgaderne i Bjørvika vil give gaderne en blød karakter og skabe rare gaderum. Beplantning bør plantes på fortorvet, da dette giver mulighed for trækroner af en god størrelse, og samtidig sikrer at busser og større køretøjer kan passere.

› I København placeres cykelfelter længst inde mod fortorvet. I Bjørvika bør cykelfelterne følge en lignende plan for at sikre størst mulig trafiksikkerhed for cyklister.

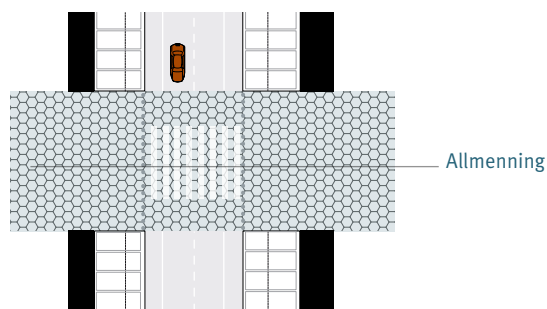
PRINCIPSNIT I LOKALGATE

KRYDSNINGSPUNKT - LOKALGATE MØDER ALLMENNING

PRINCIPPER BELÆGNING

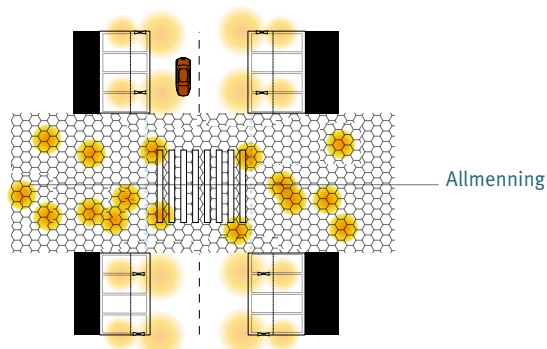
Lokalgater følger i mødet med Allmenningene samme princip som hovedgater. Belægningen fra Allmenningene er gennemgående og lokalgaternes belægning stopper og underordner sig - dette gælder både fortovs- og vejbelægning.

› Lokalgate møder allmenning - principper for belægning

PRINCIPPER BELYSNING

Belysningen fra allmenningene er gennemgående mens lokalgaternes belysning forbliver i gadestrumene. Dette vil betyde at Allmenningenes belysningskoncepter vil forstærkes og Allmenningen fremstå klarere. Det vil også give nogle spændende pauser i gadeforløbet, hvor der sker noget andet.

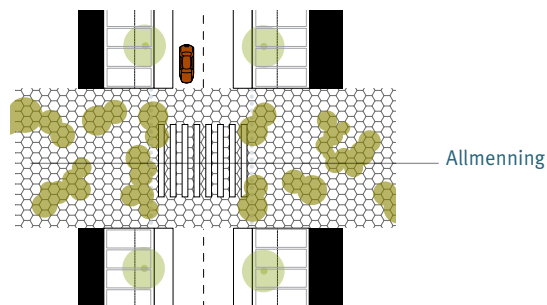

› Lokalgate møder allmenning - principper for belysning

PRINCIPPER BEPLANTNING

Beplantningen i lokalgaderne underordner sig beplantningen og de landskabelige træk fra Allmenningene.

Allmenningens beplantning forstærker forbindelsen mellem havnen og de forskellige bydele. Det bør også i mødet mellem lokalgate og allmenning komme tydeligt frem at de to rumtyper anvender forskellige beplantningsprincipper.

› Lokalgate møder allmenning - principper for beplantning

SPECIFIKKE KVALITETER OG PRINCIPPER FOR BYRUM TVÆRGATENE

TVÆRGATER

Tværgaterne løber alle ned mod vandet og skal tilbyde fine kig til vandet. Tværgaterne beplantes ikke pga. deres smalle profil. Dette vil give dem en anden karakter end hovedgate og lokalgater og sikre udsynet.

Tværgaterne varetager ikke kollektiv trafik og har ikke afmærket sykkelsti. Tværgaterne skal udformes så der er gode forhold for alle trafikanter - og især fodgængere og cyklister.

I gadenetværket som helhed bør hovedgaderne fremstå som de primære færdselsårer, og hovedgadernes fortorv bør trækkes over tværgaderne (se billeder til højre). Dette vil skabe et kontinuerligt gaderum på hovedgaden, og et klart hierarki mellem hovedgade og tværgade. Et kontinuerligt fortorv vil sikre god færdsel for fodgængere.

› I Brighton, Sydengland er de mange smalle gader, der ligger vinkelret på kysten, både et særligt kendetegn ved byen og en stor kvalitet, når man færdes i byens gader.

Tværgaderne i Bjørvika har potentiale til at tilføre bydelen lignende kvaliteter, og de bør derfor udformes, så det lange kig til fjorden sikres.

› På Champs Élysée, Paris fremstår de trafikregulerede fodgængerovergange som en integreret del af fortorvsbelægningen - der er et niveau-skift, men fortorvsbelægningen videreføres.

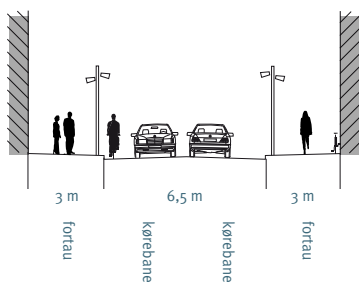
En lignende løsning bør vælges på hovedgaderne i Bjørvika, hvis lysregulering over en tværgate findes nødvendig.

› I København trækkes fortorvet på de store gader over tværgaderne. Dette skaber kontinuerlige gaderum og sikre god færdsel for fodgængere. På dette billede ses ligeledes, hvordan cykelstien fortsætter udbrudt over tværgaden, og hvordan busser stopper på ydersiden af fortorv og cykelsti.

I Bjørvika bør lokalgaternes fortorv trækkes over tværgaderne. Hvis det er muligt i forhold til trafiksikkerhed gælder samme princip på hovedgaderne.

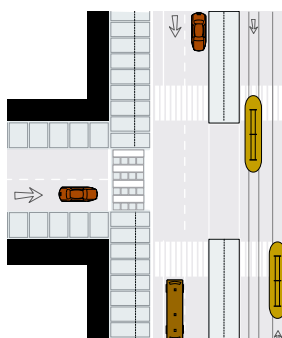
PRINCIPSNIT I TVÆRGATE

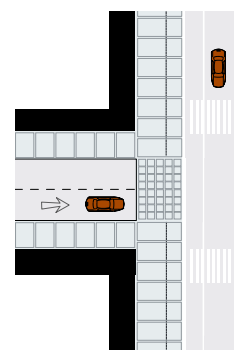
KRYDSNINGSPUNKT - TVÆRGATE MØDER HOVEDGATE OG LOKALGATE

PRINCIPPER BELÆGNING

Tværgater underordner sig hovedgater. Fortorvet i hovedgaterne bør optimalt set opleves som et sammenhængende forløb, der kun brydes af allmenningene. Dette betyder, at fortorvet trækkes over tværgaterne, hvor det er muligt i forhold til trafiksikkerhed. Kræves der et lysreguleret kryds kan fortorvsbelægning visuelt set fortsætte over tværgaden. (se foto fra Champs Elysée). Når tværgater møder lokalgader fortsættes lokalgatens fortov over tværgaten (se foto fra København)

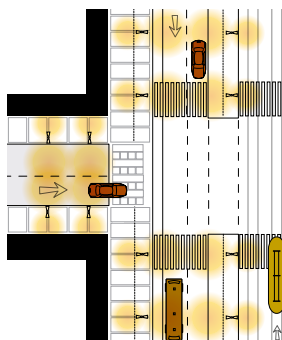
› Tværgate møder hovedgate
- principper for belægning

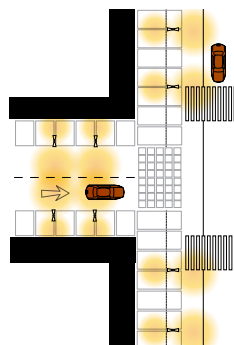
› Tværgate møder lokalgate
- principper for belægning

PRINCIPPER BELYSNING

Belysningsprincippet er det samme i hovedgater, lokalgater og tværgater. Størrelse på og afstand imellem armaturer varierer, så belysningen tilpasses gaterummets skala.

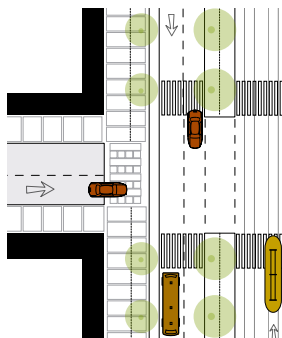
› Tværgate møder hovedgate
- principper for belysning

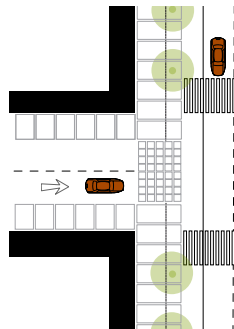
› Tværgate møder lokalgate
- principper for belysning

PRINCIPPER BEPLANTNING

Der er ingen beplantning i tværgater. Tværgaderne er smalle og skal tilbyde kig til fjorden, og de skal derfor ikke beplantes. Når en tværgate møder en hovedgate eller lokalgate vil beplantningen i disse gater stå tydeligt frem.

› Tværgate møder hovedgate
- principper for beplantning

› Tværgate møder lokalgate
- principper for beplantning

LITTERATURLISTE

Litteratur om universell utforming:

- "Bygg for alle. Temaveiledning om universell utforming av byggverk og uteområder", utgitt av Statens bygningstekniske etat og Husbanken (2004)
- "Ledelinjer i gategrunn", utarbeidet av SINTEF på oppdrag fra og i samarbeid med Sosial- og helsedirektoratet, Deltasenteret, og finansiert av Statens vegvesen, Vegdirektoratet (2005)
- "Universell utforming over alt! Planlegging og utforming av uteområder, bygninger, transport og produkter for alle." Utgitt av: Sosial- og helsedirektoratet Avdeling for levkår, Deltasenteret og Statens råd for funksjonshemmede (2003)
- "Tilgjengelighet for alle", rundskriv T-5/99, Miljøverndepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet og Sosial- og helsedepartementet (1999)
- "Kvalitetskrav – politiske og tekniske krav til kollektivtransporten", utgitt av Norges Handikapforbund (2005)
- "Tilgjengelige bygg og uteområder", utgitt av Norges Handikapforbund (2004)
- "Tilgjengelighet til offentlig transport", utgitt av Norges Handikapforbund (2001)
- "Tilgjengelige uteområder. Kommunal planlegging og fysisk utforming", utgitt av Norges Handikapforbund (1998)

Bjørsvika Infrastruktur A/S

